

STEFAN GRUDIN/STOLT MEN ÄNDÅ NÖJD

*Fråga mej inte vad det är.
Men visst ser det bra ut!*

Nu över 210.000 ex.

Patrik Engellau:
"Slopa fåmans-
bolagsreglerna"

SIDAN 3

Var med
och påverka

SIDAN 4-5

Göran Skytte:
"När s-politiker
leker företags-
experter"

SIDAN 6

Widar Andersson:
"Kundval inom
sjukvården"

SIDAN 12

Kampen mot
Pomperipossa

SIDAN 19-21

Invandrarna och
välfärdsstaten

SIDAN 25



FOTO: SCANPIX/FREDRIK SANDBERG

Hitta en riksdagskandidat som tycker som du

För andra gången genomför Den Nya Valfärden en unik kampanj i samband med valet. På Personvalskampanjens hemsida www.personval2002.com kan alla väljare hitta sin egen personvalskandidat.

SIDAN 29-31

Gör som tusentals andra företagare – stöd 4 oktober för entreprenörskap!

Ledare	03
Slopa fåmansbolagsreglerna	
Patrik Engellau	
4 oktober	04-05
Årets företagarkrav	
Krönika	06
”Närs-politiker leker företagsexperter”	
Göran Skytte	
Företagar-ombudsmannen	07-09
Företagarombudsmannen gör skillnad	
Stelbent momsregel besvärar företagare	
RFV ändrar sig efter kritik	
Alla tjänar på ett bra företagarklimat	
Företagarombudsmannen väckte debatten till liv	
Krönika	10
”Kommunerna nästa krisbransch”	
Hans Jensevik	
Skärp dig Svensson	11
Medborgarna kan ta ansvar	
Hälsopeng	12-13
Kundval inom sjukvården	
Så här tycker våra riksdagspartier	
Patienten står inte längre med mössan i hand	
Krönika	14
”Den osynliga entreprenören”	
Anders Johnson	
Konkurrens-Kommissionen	15-18
Trixande med lagen upprör	
Offentliga affärer från norr till söder	
Konkurrenskommissionen har varit ett stort stöd	
Kramfors kommun trilskas med skadestånd	
Frågor om upphandling	
Regeringens förslag stoppades	
Pomperipossa	19-21
Företagandescapar välfärd	
Orättvisor drabbar fattiga och rika	
Anställda betraktas som företagare	
Beskatta inte förluster	
Krönika	23
”Blonda slingor och en Bloody Mary tack!”	
Maria Rankka	
Sveriges två gränser	25
Välfärdsstatens dilemma	
Krönika	27
”Företagare torskar”	
Lorentz Lyttkens	
Personval	29-31
Så här tycker svenska folket	
Hitta din egen riksdagskandidat	
Personval konkurrensutsätter politiker	
Partival med inslag av personval är bra	
Personvalskandidat utan partimedlemskap	
Sista sidan	32
Sverige behöver fler entreprenörer	
Redaktion	
Ansvarig utgivare: Patrik Engellau	
Adress: Den Nya Välfärden,	
Box 5625, 114 86 Stockholm	
Besöksadress: Danderydsgatan 10	
Telefon: 08-545 038 10	
Telefax: 08-611 35 62	
e-mail: info@dnv.se	
hemsida: www.dnv.se	
DNV Företagarkontakt:	
019-13 02 80 (tfn) 019-12 97 35 (fax)	
0270-124 95 (tfn), 0270-124 11 (fax)	
0589-59 01 00 (tfn), 0589-59 01 50 (fax)	

Tidningen du håller i handen ges ut av Den Nya Välfärden. Vi är en opinionsbildande tankesmedja som står fria från partipolitik och intresseorganisationer. Sedan 1988 har vi presenterat konkreta förslag för ett företagarkänsligt Sverige och för en ny välfärd där medborgarna bestämmer själva.

Den Nya Välfärden driver också 4 oktober för entreprenörskap. Vi har också tillsatt Konkurrenskommissionen

och startat Företagarombudsmannen, Agenda Konkurrens, Demokratistyrelsen och Personvalskampanjen.

För en företagare finns det mycket att uppröras över. Vår röst behövs. Vi säger halvera arbetsgivaravgiften, slopa fåmansbolagsreglerna och förbättra företagarklimatet. Allt fler inser att det inte hjälper att knyta näven i byxfickan. Någon måste ta tag i saken. Det gör vi – med god hjälp från Sveriges företagare!

STEFAN GRUDIN



FOTO: SCANPIX/JENS NOERGAARD

Hallå där...

... Jan Falk, vd för Den Nya Välfärden Företagarkontakt AB

Du och säljorganisationen kommer i kontakt med många entreprenörer varje dag.

Vad är det som upprör företagare?

– Det finns mycket som upprör. Höga arbetsgivaravgifterna är en sak. En annan är velandet med fåmansbolagsreglerna istället för att ta bort dem. Förslaget om att arbetsgivarinträdet i sjukförsäkringen ska vara 60 dagar väckte stor ilska bland företagare när det kom. Eftersom de flesta inte tror att det blir vekligheten har den frustrationen lagt sig. Nu upprörs flera av förslaget med fem extra semesterdagar. Sverige tappar i konkurrens mot andra EU-länder och har låg tillväxt. Det går inte att bemöta med höga arbetsgivaravgifter och mera ledighet. För en företagare går inte den ekvationen ihop.

Hur kan Den Nya Välfärden hjälpa till?

– Den Nya Välfärden jobbar med att ta fram och utreda konkreta förslag bland annat för att Sverige ska få en bättre entreprenörspolitik. Genom att många företagare stödjer



oss kan vi skapa uppmärksamhet åt förslagen. Vi skriver böcker och utredningar, träffar makthavare och opinionsbildare. Vårt arbete ger goda resultat. Men ju fler vi är desto starkare blir vår röst i debatten.

Vad önskar du dig mest just nu?

– Att vårt nyöppnade försäljningskontor i Arboga blir en succé!

Har företagsklimatet förbättrats eller försämrats det senaste året?

Marie-Louise Jansson, Uni Safe AB, Varberg:

– För mitt företag har det utvecklats något positivt det senaste året. Men allmänt – för innovatörer och entreprenörer – har det inte hänt något, man bara snackar mycket!



Ingemar Lundström, Cybian AB, Lerum:

– Ja, det har nog snarare försämrats. Dels har den statliga och privata riskkapitalmarknaden stramats åt väsentligt (vilket ju i och för sig har framför allt med konjunkturen att göra), dels har regelverket för företagare inte förändrats och för övrigt är det en stor brist på offensiva åtgärder. Vackra ord kommer ofta från näringsdepartementet, men ingenting händer.

Britt-Marie Eriksson, Björkö Ind. Produkter AB, Björköby:

– Ungefär som tidigare – ingen förändring alltså. Sänkta arbetsgivaravgifter är angeläget och även att man bibehåller karensdagarna och inte förändrar sjukdagarna...



Slopa fåmansbolagsreglerna

Enligt Statistiska Centralbyrån fanns år 2001 769 534 enskilda firmor, aktiebolag och handelsbolag. Bakom nästan alla dessa står en eller flera företagare. Ingen enskild grupp är viktigare för det svenska samhället än dessa.

Den stora skillnaden mellan företagarna och andra yrkesgrupper är att företagarna inte kan lämpa över sina problem på någon annan. Företagarna måste stå sitt kast och ta ansvar.

Låt mig ge några exempel.

När en anställd inte längre står ut med sin situation kan hon gå in i väggen eller bli utbränd och av läkare beviljas rätten till försörjning, ofta livslång försörjning, av andra. Den företagare som blir utbränd skjuter sig själv i foten. Sköter han inte företaget så dör det, och det är värst för företagaren.

Jag träffade nyligen en utbränd, långtidssjukskriven ensamstående tvåbarnsmor. Hon frågade om inte jag också ibland var så trött på allting att jag bara ville lägga av. Jovisst, sa jag, men det kan jag inte för då klarar sig inte mitt företag. Ett företag är som ett litet barn, sa jag, mamma och pappa kan inte lägga av, för då far barnet illa. Det förstod tvåbarnsmamman. Hade det gällt barnen kunde hon såklart inte bli utbränd, sa hon.

En företagare kan inte heller säga upp sig om han tröttnar på jobbet. Det blir värst för honom själv. Han kan inte strejka. Han kan inte proklamera lockout.

Han kan normalt inte hota med att flytta utomlands. Han har ingen styrelse med rätt att ge honom sparken och en hygglig fallskärm på någon annans bekostnad.

När han känner sig illa behandlad av kommunen törs han inte ens bråka av – ofta befogad – rädsla för att kommunen ska ta illa upp och slå tillbaka med nedskurna entreprenader.

Det är kort sagt skillnad på att vara löntagare och att vara företagare. Och då har jag inte ens nämnt företagandets risker: risken att förlora satsat kapital, risken att inte få någon inkomst om marknaden viker, risken att ana omvärldens skadeglädje om man misslyckas, risken att bli ertappad med en förseelse mot någon av alla de tusentals lagar som företagaren förväntas kunna utantill.

Så är det att tillhöra den grupp som politiker i alla partier hyllar som nationens hjältar. Så är det att vara en av dem som alla säger ska rädda Sveriges framtid.

Som en extra snyting från politikerna diskrimineras företagarna av skattelagarna. Med diskriminera menar jag just diskriminera, det vill säga utsätta för negativ särbehandling. Företagare har en sämre skattesituation än passiva ägare av aktier i till exempel börsbolag. Staten tycker tydligen att rentier och kupongklippare är viktigare för Sverige än företagarna.

Felet ligger i de så kallade fåmansbolagsreglerna eller 3:12-reglerna. De går i all enkelhet ut på att förhindra att en företagare tar ut pengar ur företaget som utdelning i stället för som lön. "Utgångspunkten för 3:12-reglernas utformning är att en person som äger och arbetar i ett fåmansföretag i största möjliga utsträckning skall få samma skatt som en löntagare" står det i en promemoria från Finansdepartementet (Fi2002/1588). När det gäller att dra in skatt bryr sig staten inte om att det är skillnad på att vara företagare och att vara anställd.

Staten bryr sig inte ens om att fåmansbolagsreglerna hämmar tillväxten och utvecklingen i de företag som ska rädda Sverige och som drivs av nationens hjältar. "...lönsamheten efter skatt blir lägre i ett fåmansbolag än... i ett annat bolag", står det i Finansdepartementets promemoria. Vidare att fåmansbolagsreglerna "missgynnar riskfyllda investeringar".

Men dessa orättvisa och tillväxthämmande skatteregler måste ändå behållas "av grundläggande systemskäl", konstaterar staten utan närmare förklaring. Gärna framsteg och utveckling, men bara om det kan ske utan att företagare tjänar på det.

För fem år sedan publicerade Den Nya Valfärden en analys (Medborgarnas Offentliga Utredningar 1997:1 Entreprenören i högsätet) som visade hur och varför alla fåmansbolagsregler borde tas bort. I viss mån har staten följt våra råd; en del av de onödiga paragraferna har faktiskt tagits bort. Men skattereglerna är kvar. Nu är det dags att slopa även dem.

Nyligen presenterade staten ett förslag till förändring av fåmansbolagsreglerna. Någon stor förnyelse handlar det inte om. (På Den Nya Valfärdens hemsida www.dnv.se kan du räkna ut vad förslaget skulle betyda för dig.)

Snart går förslaget på remiss. Alla svenskar har rätt att svara på remisser. Du med.

Gör det.

"Den stora skillnaden mellan företagarna och andra yrkesgrupper är att företagarna inte kan lämpa över sina problem på någon annan"

patrik engellau
är ordförande i
Den Nya Valfärden

I mer än tio års tid har Den Nya Valfärden drivit 4 oktober för entreprenörskap.

Vi har 4 oktober registrerat som vårt varumärke. Vi jobbar med konkreta förslag för att ge Sverige ett bättre företagarklimat. Våra undersökningar visar att det brister en hel del på den punkten.

Varje år undersöker Den Nya Valfärden vilka



frågor som engagerar svenska företagare. I år är det två stycken: sänkta arbetsgivaravgifter och slopade fåmansbolagsregler.

Företagarklimatet fortsatt svagt enligt svenska folket

Företagandet har avgörande betydelse för nationens utveckling och välbefinnande. Företagarklimatet är den faktor som har starkast inflytande över livaktigheten i företagande. Potentiella företagare väger noggrant in företagarklimatet i sina kalkyler.

Enkäter om företagarklimatet har genomförts sedan 1999 av opinionsundersökningsföretaget Temo på uppdrag av Den Nya Valfärden. Så här ser utvecklingen ut. Siffrorna anger den procentandel av svenska folket som givit respektive svar.

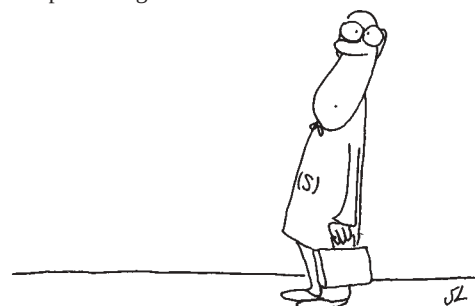
Företagarklimatet i Sverige enligt svenska folket

Sept 1999 Febr 2000 Aug 2000 Febr 2001 Aug 2001 2002

Mycket gynnsamt	4	2	4	4	2	1
Gynnsamt	28	32	32	32	29	26
Varken eller	24	22	25	27	25	33
Ogynnsamt	25	24	23	22	27	21
Mycket ogynnsamt	8	7	5	7	6	7
Vet ej/ej svar	12	13	10	9	6	12

Mätningar av antalet nystartade företag har genomförts sedan 1991 av Stiftelsen Jobs & Society. Resultaten stämmer för det mesta bra överens med Den Nya Valfärdens opinionsundersökningar. När medborgarna anser att företagarklimatet blir bättre startas fler företag. När företagarklimatet anses bistrare startas färre företag.

Nu är företagarklimatet det bistraste sedan undersökningarna startade. Det är dags att göra något om det ska bli fart på företagandet.



-INTE NOG MED ATT DOM FÅR BLI FÖRETAGARE, NU VILL DOM TJÄNA PENGAR OCKSÅ.

Sänk arbetsgivaravgifterna med 16%

I över tio år har Den Nya Valfärden undersökt hur svenska företagare menar att företagarklimatet kan förbättras. Sänkta arbetsgivaravgifter har alltid legat på någon av de första platserna.

Lika länge har Den Nya Valfärden framfört krav på att arbetsgivaravgifterna halveras till 16 procent. Den Nya Valfärden har också redovisat för finansministern hur detta kan ske utan förödande verkningar för statens finanser.

Personvalskampanjen 2002, som drivs av Den Nya Valfärden, har med hjälp av Temo undersökt hur svenska folket ställer sig till sänkta arbetsgivaravgifter

för företagare. Intervjupersonerna fick välja mellan två motsatta uttalanden om arbetsgivaravgifterna.

44 procent valde uttalandet "En rejäl sänkning av arbetsgivaravgifterna vore den bästa metoden att öka sysselsättningen", medan 48 procent valde uttalandet "Staten behöver arbetsgivaravgifterna för att garantera sjukförsäkringen och pensionerna. Arbetsgivaravgifterna bör därför inte sänkas". 8 procent kunde inte ta ställning.

På Personvalskampanjens hemsida – www.personval2002.com – kan du se vilka riksdagskandidater som vill sänka arbetsgivaravgifterna. Så får du hjälp att personrösta.

Fåmansbolagsreglerna bör avvecklas

Det är olika skatt på arbete och kapital. Kapitalister behandlas lindrigare av skattelagarna än löntagare. Förklaringen kan vara att löntagarna betalar för en trygghet som kapitalägarna inte erbjuds. Till exempel får en anställd som slås ut från arbetsmarknaden ersättning för sitt uppehålle, medan det kapital som slås ut är för evigt förlorat.

Hur ska då företagare beskattas? Företagare sätter in både kapital och arbete i verksamheten. Är företagare kapitalister eller vanliga anställda eller något helt annat?

Det här är ingen struntfråga. Direkt berör den en halv miljon svenskar (närmare bestämt 425 700 stycken år 2 000; så många lämnade in K 10-blanketter vid deklarationen och definieras alltså som fåmansbolagsägare) samt deras familjer (totalt kanske mellan en och två miljoner människor).

Staten anser att företagaren i huvudsak kan jämföras med en vanlig anställd och därför bör beskattas som en sådan. Syftet med fåmansbolagsreglerna är att ge aktiva företagare högre skatt än passiva kapitalägare.

För att täppa till alla tänkbara kryphål har lagstiftaren tvingats skapa ett enastående intrikat, irriterande och krångligt regelsystem som knappt en enda företagare begriper.

I tillägg till skattediskrimineringen utgör 3:12-reglerna krångelfaktor nummer ett för svenska företagare. Och krånglet drabbar alla företagare, inte bara dem som reglerna är inrättade för att klämma åt.

Men staten har fel. Företagare är inte vanliga anställda. Företagare har mycket mindre trygghet och mycket större ansvar. Tabellen nedan visar exempel på skillnaderna.

Var med och påverka

S nart går förslaget till förnyelse av fåmansbolagsreglerna ut på remiss. Enligt lag har alla medborgare rätt att vara remissorgan. Du kan själv framföra Dina synpunkter på fåmansbolagsreglerna. Om du tycker att de bör tas bort kan du skriva det. Remissvaret behöver inte vara långt; det som räknas är att många berörda hör av sig.

Rubricera brevet:
”Remissvar på SOU 2002:52 Beskattning av småföretagare” och skicka det till Finansdepartementet, 103 33 Stockholm.

Anställd		Företagare
Fast lön	Ja.	Nej. Den lön du kan ta ut beror på hur det går för företaget.
Uppsägningstid	Du är tillförsäkrad en viss minsta uppsägningstid, längre ju längre du varit anställd och ju äldre du är.	Du har varken anställningsskydd, lönegaranti eller uppsägningstid. Du kan inte hävda någon rätt gentemot dig själv och därmed ej heller gentemot ditt företag.
Uppsägning	Du är tillförsäkrad att din arbetsgivare inte godtyckligt kan säga upp dig.	Om kunderna säger upp kontrakten får du stå ditt kast.
Sjuklön	Du betalar en dag (karensdagen) och din arbetsgivare betalar upp till två veckor innan staten tar över.	Du betalar två veckor innan staten tar över (dels karensdagen, dels upp till två veckor som du betalar genom ditt företag). Men sannolikt kan du inte vara borta mer än ett litet tag eftersom företaget är beroende av företagaren. Eller annorlunda uttryckt: företagare har två veckors karenstid.
Uppgiftslämnande	Sådant behöver du inte hålla på med som anställd.	Se till att du håller alla tider. En dags försening med den månatliga skattedeklarationen kostar 1000 kronor även om du betalar in skatten i tid.
Bokföringen ska skötas, skatter redovisas och betalas	Inte ditt ansvar.	Ditt ansvar. Om du brister kan du drabbas av straff.
Normal affärsrisk –företaget går dåligt	Du får din lön så länge du är anställd och företaget har några pengar. Därefter tar staten över försörjningsansvaret tills du hittar ett nytt jobb.	Den som drabbas först är normalt du, antingen genom att du måste skära ned din lön eller också att du förlorar insatt kapital (eller båda).
Företaget begår fel på grund av att kunskap saknas om någon regel	Du drabbas inte.	Du förväntas vara insatt i all relevant lagstiftning, till exempel aktiebolagslag, bokföringslag, årsredovisningslag, uppbördslag, skattelag, avtalslag, arbetsrätt, LAS, miljölagar, arbetarskydd mm. Om Du gör ett fel och felet får några besvärande konsekvenser, till exempel böter eller skattetillägg drabbar det företaget, det vill säga dig.
Övergrepp från skattemyndigheter eller andra offentliga institutioner	Du drabbas sällan som anställd. I din roll som medborgare är risken troligen större.	Myndigheter tar alltför ofta inte hänsyn till hur deras ibland hänsynslösa beteende drabbar företagare.
Konkurs	Illu nog, men du riskerar inga personliga efterräkningar. Du har lönegaranti och förmånsrätt i konkursen för lönefordringar.	Du blir personligen betalningsansvarig för bolagets skulder om du inte i tid begärt bolaget i konkurs eller likvidation. Du och de anhöriga som jobbat i företaget kan bli tvungna att betala tillbaka upp till tre årslöner. Du har ingen lönegaranti och ingen förmånsrätt i konkursen för lönefordringar. Det har vanligtvis inte dina anhöriga heller.
Företaget har inte pengar till skatten	Inte ditt problem.	Du har företräddansvar och kan bli personligt betalningsansvarig.
Moms	Du drabbas som konsument. I övrigt märker du inget.	Du drabbas som konsument. Dessutom ska du driva in pengarna åt staten. Du ska ta ut moms av dina kunder och redovisa och betala pengarna till staten. Du måste betala till staten även om dina kunder inte har betalt sina fakturor. Om du inte har fått betalt måste du fixa pengarna till staten på något annat sätt. Om du redovisar fel eller missar att ta ut rätt moms eller gör avdrag för moms som du har betalat vid fel tidpunkt så kan du få betala straffskatt. Du får inte betalt för att du driver in moms.
Källskatt, sociala avgifter etc	Du behöver för det mesta inte besvara dig med att betala in skatten. När det gäller de sociala avgifterna är du nog inte ens medveten hur mycket det handlar om. Sannolikt behöver du inte ens deklarerat.	Du drar av på de anställdas lön och betalar in. Om du drar fel kan du bli betalningsansvarig. Du måste noggrant bygga upp rapport- och redovisningssystem så att staten kan kontrollera betalningen. Du får inget betalt för jobbet, men du kan bestraffas om du inte sköter det.
Kostnad för anställds sjukdom	Du betalar för en sjukdag när du själv är sjuk (genom inkomstbortfallet under karensdagen). Och då betalar du bara lönen efter skatt.	När dina anställda är sjuka betalar du upp till två veckor per anställd och sjukdomstillfälle. Du betalar full lön plus arbetsgivaravgifter.
Anställningsskydd	Hur dåligt det än går för företaget har du minst sex månaders fallskärm efter uppsägning.	Hur dåligt det än går för företaget har dina anställda minst sex månaders fallskärm. Själv har du ingen fallskärm. Om du bryter mot lagen kan du bli dömd att betala de uppsagda upp till 48 månadslöner.
Företaget måste avskeda några anställda	Om du inte gör ett bra jobb kan du få behålla det i alla fall om du varit anställd länge. Om du gör ett bra jobb kan du förlora det i alla fall om du är nyanställd.	Det är inte företagets bästa som avgör vem som ska avskedas, utan turordningsreglerna. De som jobbat längst ska vara kvar oavsett kompetens.
Företaget kommer i konflikt med facket	Behöver inte beröra dig.	Din företagareförsäkring täcker vanligtvis inte dina egna kostnader för att anlita advokat i arbetsrättsmål. Du kan råka riktigt illa ut.

När s-politiker leker företagsexperten

Vårt regeringsparti bär namnet Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti. För en utomstående kan detta namn lätt kännas som en gammalmodig anakronism. Inte minst då antalet arbetare år för år minskar mycket kraftigt – samtidigt som partiet år för år allt mera ogenerat vänder sig till den nutida medelklassen.

Detta gamla arbetarparti leds idag av ett toppskikt politiker som bara i undantagsfall har haft ett "vanligt" arbete. Möjligen minns de farfars unikabox – men själva har de som regel levt hela livet i politikens skyddade värld, omgivna av andra politiker. De har aldrig haft "vanliga" arbetskamrater på "vanliga" arbetsplatser.

De är helt enkelt lite isolerade. Därmed också troligen en aning okunniga om hur icke-politiker tycker och tänker. Detta kan vara en förklaring till att politiker, i synnerhet de på vänsterkanten, ofta låter förbluffande naiva när de talar om "vanligt folk".

Några exempel:

Alla på en vanlig arbetsplats vet, kanske av egen erfarenhet, att man som anställd sjukskriver sig utan att vara sjuk. Men för generation efter generation av politiker (främst på vänsterkanten) tycks detta komma som en fullständig överraskning.

I årtionden blev de indignerade över påståendet att folk jobbar svart för att undvika skatt. Deras standard-svar har alltid varit: oh nej, så är det inte alls, det är att förtala hederligt folk, folk tycker om att betala skatt, det är häftigt att betala skatt.

Det är som om de lever i en egen värld, befolkad av politiska idealmänniskor som osjälviskt lever för det gemensamma kollektivets bästa. Som i gamla tiders politiska plakatkonst.

Socialdemokratiska samhällsingenjörer har alltid en målning av Albin Amelin på tjänsterummet. Fanor över bron eller något liknande. Jag tror det är symtomatiskt. De har mentalt inte riktigt frigjort sig från den tiden.

Jag påstår alltså att en del politiker, särskilt på vänsterkanten, tycks ha bristande kontakt med den verklighet som vi andra lever i. Och på ett område blir detta väldigt tydligt: när det gäller småföretag och småföretagare.

De vänsterpolitiker som nästan alltid styr, stiftar 1000-tals regler som genomgripande påverkar småföretagen och småföretagarna. Men de har inte själva någon erfarenhet av att driva varken stora eller små företag. De har ingen egen kunskap, ingen egen tradition. För många tycks det lilla företaget och dess villkor vara en näst intill en helt okänd värld.

Är det ont förtal? Nej, dessvärre inte. Jag skall ge exempel.

Exempel 1.

När Mona Sahlin tvingades avgå som minister blev hon under sedvanlig medial uppmärksamhet småföretagare. Hon drev ett enmansföretag, MONA SAHLIN AB, i 2 år. Verksamheten var inriktad på föredrag och debatter.

En person med minsta kunskap om småföretagande försöker förstå året skapa överskott genom att ta ut låg lön och hålla alla kostnader nere. Men Mona Sahlin gjorde tvärtom. Hög lön och stora kostnader.

Första året var omsättningen ca 1,5 miljoner. Lönekostnad 1.160.000 kr. Övriga externa kostnader 334.000 kr - vilket troligen omfattar tjänstebil (i ett nystartat enmansföretag!). Resultatet blev en förlust på 43.000 kr.

Året därpå blev företaget likvidationspliktigt. Företaget likviderades på egen begäran i februari 1999.



FOTO: SCANPIX/GUNNAR LUNDMARK

Mona Sahlin var då biträdande näringsminister och framhölls som regeringens främsta expert på småföretagande.

Exempel 2.

Hans Karlsson var tidigare avtalssekreterare i LO. Nu är han ordförande i Arbetstidskommittén. Det är han som driver förslaget om fem extra lediga dagar även för anställda i små företag.

Småföretagarna varnar för att detta drabbar de små företagen hårt. Men Hans Karlsson vet bättre. I intervjuer säger han att förslaget bara påverkar de små företagen "marginellt".

Jag ringde och frågade hur han kunde veta detta. Har han någon som helst egen erfarenhet av att driva företag? Han svarar uppriktigt: "nej". Men tillägger sedan: jo. En gång i tiden var han anställd som målare i ett litet företag. Och att hans son startade ett eget företag för några månader sedan.

Sahlin och Karlsson är två av socialdemokratins politiskt mest tungviktiga "experter" på småföretag. Och det är således ingen överdrift att påstå att det inte råder överskott på kompetens och erfarenhet.

Låt oss säga det i klartext. I den politiska krets som styr småföretagens liv och villkor, där har man ingen eller nästan ingen erfarenhet som småföretagare. Man vet helt enkelt inte riktigt vad man pratar om. Fattar beslut utan att förstå konsekvenserna.

De vill troligtvis inte skada och göra illa. Men de lever i en annan värld, och de förstår inte. Och detta hindrar dem från att bli en positiv och progressiv kraft när det gäller småföretagande.

Det är helt avgörande för vår framtid att politiker (oavsett partifärg) har vilja och förmåga att skapa bästa möjliga villkor för småföretagande. Om de lever i en annan värld och betraktar små företagare som ett slags främmande ailiens, tja, då kommer det helt enkelt att gå oss mycket illa.

"I den politiska krets som styr småföretagens liv och villkor, där har man ingen eller nästan ingen erfarenhet som småföretagare."



göran skytte
Journalist och författare.

Vi jobbar för ett företagarklimat i världsklass

Företagarombudsmannen verkar för ett bättre företagarklimat i Sverige genom att ge uppmärksamhet åt konkreta exempel på brister i dagens företagarklimat. Företagarombudsmannen är en privat grupp engagerade företagare under ordförandeskap av Tommy Adamsson. Verksamheten drivs av Den Nya Valfärden.

Du kan kontakta Företagarombudsmannen på tfn 08-545 038 10 eller

e-post: foretagarombudsmannen@dnv.se.

I Företagarombudsmannen ingår:

Ordförande: **Tommy Adamsson**, tidigare företagsledare och vd för Polarn och Pyret.

Ledamöter: **Patrik Engellau**, ordförande Den Nya Valfärden.

Camille Forslund, företagare och vd för Keyline samt medlem av regeringens Småföretagardelegation och EU-kommissionens BEST Task Force.

Lars I W Jansson, företagare och vd för Wasa åkeri samt ledamot i Svenskt Näringslivs styrelse.

Clas Nordström, f.d. chefsjurist SJ.

Nils-Eric Sandberg, redaktör.

Edward Waller, auktoriserad revisor, f.d. VD Ernst & Young.

Monica Werenfels-Röttorp, konsult.

Adjungerade: **Tor Ekwurtzel**, ansvarig utredare för Företagarombudsmannen.

Karin Ekdahl, informationschef.

Företagarombudsmannen gör skillnad

Tor Ekwurtzel utreder fall som anmäls till Företagarombudsmannen. Han har tidigare jobbat som kommissarie vid specialenheten för ekobrott på Kronofogdemyndigheten – men har nu bytt sida.

Tor Ekwurtzel har god kännedom om byråkrati och paragrafer och arbetar för att lyfta fram konkreta fall där företagare råkat illa ut eller där företagarklimatet är bristfälligt. Ring honom om Du som företagare undrar över något eller råkat ut för något trist.

På vilket sätt kan Företagarombudsmannen hjälpa till?

— Vi lägger myndighetsutövning under lupp och granskar regelverken så att de inte försvårar för företagare. Företagarombudsmannen visar genom att lyfta fram exempel och konkreta fall vad som är fel i lagstiftning och myndighetsutövning.

Det handlar om att påvisa för makthavare vad som är orätt och att bilda opinion i företagsrelaterade frågor - att förenkla för företagare helt enkelt.

Hur jobbar Företagarombudsmannen?

— Företagarombudsmannen kan inte driva någon juridisk process, varken mot myndigheter eller civilrättsligt. Däremot är det många gånger uppmuntrande för företagare som behandlats illa av till exempel en kommun, att någon står på deras sida. Vi kan ju också påvisa att kommunen agerat olagligt eller olämpligt, vilket i sin tur kan leda till rättsliga efterspel. Dessutom skapar vi medial uppmärksamhet kring fallen.

En utredning börjar oftast med ett telefonsamtal från någon företagare som råkat illa ut. Därefter brukar jag försöka komma över något skriftligt material och sätta mig in i vad som har hänt. Under utredningens gång begär jag in handlingar från till exempel myndigheter och kommuner. Efter hand upprättas en promemoria där fallet redogörs. Denna presenteras för styrelsen i Företagarombudsmannen som gör ett uttalande i fallet. Därefter skickas pressmeddelande och publiceras på Den Nya Valfärdens hemsida. Vi försöker också aktivt på olika sätt arbeta för att påverka olika beslutsfattare.

Har Företagarombudsmannen haft någon påverkan för att förbättra företagarklimatet?

— Det finns många fall där vårt arbete gett resultat. Både på kort och lång sikt.



Tor Ekwurtzel.

Pomperipossaeffekterna är en fråga som vi belyst genom bl a företagaren Anders Kingstedts fall. Till hösten kan Riksdagen förhoppningsvis fatta beslut om att ändra lagen så att den absurda konsekvensen att man kan få betala skatt på förluster försvinner retroaktivt.

Ett annat exempel är ett brev som Den Nya Valfärden fått från Riksförsäkringsverket där det beskrivs att Riksdagen ser över ersättningen för så kallat bilstöd. I höstas kunde vi berätta om fall där Försäkringskassan beställt tjänster av företagare som inte fick betalt av kassan för att årets anslagna pengar var slut. Då blev till exempel Ulf Romö på Hanngrens Sadelmakeri AB drabbad.

På lång sikt driver Företagarombudsmannen opinionspåverkan och debatt. Ett uppmärksammat fall som bland annat Dagens Industri skrivit om är mor och dotter Hedenskog som driver en rum och frukostverksamhet i Uppsala. De var tvungna att betala en miljöstraffavgift för att ett papper inte kom in i tid. Någon miljöfarligt hade inte inträffat. Avgiften på 10 000 kronor utgjorde omkring en tiondel av omsättningen. Det tyckte Företagarombudsmannen var orimligt. Vi ordnade rundabordssamtal med politiker i Uppsala och frågan debatteras nu allt oftare i till exempel Riksdagen.

Är det svårt att få fall?

— Det finns fler fall att utreda än vad man skulle kunna önska. Än är det en bit kvar till ett företagarklimat i världsklass.



En bil för privat bruk? Ann-Gret Törnblom Bååth får inte dra av momsen trots att skåpbilen är ett arbetsredskap som används inom företagets jourverksamhet 24 timmar om dygnet.

Stelbent momsregel besvärar företagare

Företagarombudsmannen har granskat flera fall där företag inte får göra momsavdrag på sina bilar. Ett exempel är fastighetsserviceföretaget LT Konsult Fastighetsservice i Västerås AB. De köpte en skåpbil som specialutrustats för verksamheten. Skåpbilen kan inte användas som personbil. Men på grund av en stelbent momsregel klassas skåpbilen som personbil och företaget får inte göra avdrag för ingående moms.

Företagarombudsmannen menar att momsregeln är orättfärdig för den stora mängd företagare som använder sig av special- och skåpbilar i sin verksamhet.

Ann-Gret Törnblom Bååth bedriver tillsammans med sin kompanjon jourfastighetsservice för ett antal fastigheter i Västerås. Jourverksamheten innebär att bolagets servicepersonal finns att tillgå 24 timmar om dygnet, sju dagar i veckan med hög beredskap.

– Vi är ett litet företag och det är tufft att överleva. En del tycks tro att företagare täljer guld med pennkniv. Men det gör i alla fall inte vi, säger Ann-Gret Törnblom Bååth.

”Det är mycket bra att Företagarombudsmannen uppmärksammar sådana här fall”

För att kunna verkställa sina uppdrag har företaget anskaffat och utrustat en skåpbil av märket Chevrolet med fast inredning för verktyg och materiel. Mellan bilens skåputrymme och två framsäten sitter en vägg.

Ett alternativ till skåpbilen skulle kunna ha varit en lastbil med förarhytten skild från själva lastutrymmet, med en så kallad luftspalt emellan. Ett sådant fordon är dyrare i såväl inköp som drift. Men det alternativet var inte möjligt för företaget eftersom skåpet blev för högt för fastigheter, garage och tunnlar. Den bilen passade helt enkelt inte företagets behov.

När företaget senare moms- och skattedeklarerade begärde skattemyndigheten in kompletterande uppgifter om den inköpta skåpbilen. Det visade sig att företaget inte har rätt att dra av den ingående momsen för fordonet eftersom lagen klassar skåpbilen som personbil.

– Jag blev förvånad över skattemyndighetens besked. Bilen går inte att använda privat, bland annat för att den är i tjänst 24 timmar om dygnet, bara har ett passagerarsäte samt fast inredning inkluderande en vägg, säger Ann-Gret Törnblom Bååth.

För att fullständigt utesluta alla möjligheter att en momsavdragsgill skåpbil används även privat, tar lagstiftningen det säkra för det osäkra enligt principen hellre fälla än fria. Resultatet är en orättvisa mot alla företagare som använder skåpbilar som ett redskap i sin verksamhet och inte får dra av momsen.

Skattemyndighetens tjänstemän kan inte göra egna bedömningar utan måste följa lagen. Och lagen säger att det måste finnas en luftspalt för att bilen inte skall klassas som personbil.

– Vi erbjöd oss till och med att visa upp bilen och gjorde också det så att tjänstemännen själva kunde se att enbart kunde användas som tjänstebil. Men skattemyndigheten klassade bilen som personbil trots att Vägverket registrerat fordonet som lätt lastbil, förklarar Ann-Gret Törnblom Bååth.

På grund av de ”felaktiga” uppgifterna i deklarationen har företaget pålagts ett skattetillägg på 1 000 kronor.

– Det är sanslöst att reglerna är så stelbenta. I det här fallet är det så uppenbart att bilen är ett arbetsredskap. Det är mycket bra att Företagarombudsmannen uppmärksammar sådana här fall, avslutar Ann-Gret Törnblom Bååth.

Företagarombudsmannen har lämnat över flera fall där företagare drabbas av de besvärande momsreglerna till näringsdepartementets Simplex-nhet (som arbetar för att förenkla regelverken för företagare).

Karin Ekdahl

RFV ändrar sig efter kritik från Företags- ombudsmannen

Under det gångna året har Företagarombudsmannen beskrivit två fall där Försäkringskassan beställt handikappanpassning av bilar utan att kunna betala räkningen. Efter Företagarombudsmannens kritik meddelar Riksförsäkringsverket (RFV) att lagen ska ses över.

Ulf Romö på Hanningrens Sadelmakeri AB handikappanpassade två bilar som Försäkringskassan hade beslutat om. Men när Ulf Romö skickade faktura fick han höra att pengarna var slut och att han får vänta till efter årsskiftet. Företagarombudsmannen menade att ansvaret för detta vilar på Riksförsäkringsverket som inte har förmått kontrollera kostnaderna.

När Företagarombudsmannen utredde fallet sade avdelningsdirektören på avdelningen för familj och handikapp på Riksförsäkringsverket att pengarna för bilstöd var slut för året redan i oktober månad. Ingen försäkringskassa i Sverige kunde därför betala ut något bilstöd förrän år 2002. Pengarna har tagit slut i förtid varje år sedan 1997.

Företagarombudsmannen har kritiserat försäkringskassorna som borde ha rutiner för att förhindra att beslut om handikappanpassning tas utan att det finns pengar.

Bilstöd ska lämnas inom ramen för de medel som anslagits av regeringen. Ansvaret för detta vilar främst på Riksförsäkringsverket. Riksförsäkringsverket har dock inte förmått kontrollera kostnaderna. Man underrättade inte heller försäkringskassorna förrän ett par veckor innan pengarna var slut.

Då hade Hanningrens Sadelmakeri AB redan fått i uppdrag att göra jobben. Effekten blir att den enskilda företagaren drabbas.

Efter Företagarombudsmannens kritik kom ett brev från Riksförsäkringsverkets som säger att regler och rutiner ska ses över. En seger för både Företagarombudsmannen och för företagen.

Alla tjänar på ett bra företagarklimat

Tommy Adamsson är ordförande i Företagarombudsmannen som nu har funnits i närmare två år. Tidigare har han varit ägare och vd för Polarn & Pyret AB och är vd för Adamssongruppen AB. Han tycker att den enskilt viktigaste frågan för att förbättra företagarklimatet är att ta bort 3:12-reglerna.

Företagarombudsmannen har nu funnit i nästan två år. Hur går det?

– Vi har fått fram många fall som uppmärksammas i medierna och debatten om företagarklimatet. Det går bra. Tyvärr råder det ingen falltorka. Det finns många företagare som råkar illa ut. Ett problem kan ibland vara att de inte vill uppträda med sitt namn. Många gånger måste vi därför vänta med att beskriva fallet till dess att den värsta stormen blåst över. Rädslan för att sticka upp och bråka är på ett sätt förståelig. Samtidigt är det ett problem i samhället att många inte vågar göra sin röst hörd av rädsla för myndigheter eller för att förlora uppdrag.

Hur tycker Du att företagarklimat är idag – har det blivit bättre eller sämre jämfört med när Företagarombudsmannen startade?

– Det är långt kvar till ett företagarklimat i världsklass. Men förhoppningsvis kan vi genom att rikta strålkastaren på konkreta brister se till att det som är politiskt omöjligt kan bli politiskt möjligt. Ett exempel där vi lyckats är reglerna i andelsbyteslagen. Många företagare har drabbats av så kallade Pomperipossaeffekter, det vill säga att de betalar skatt på förluster. Tillsammans med nätverket Pomperipossa, som också drivs av Den Nya Valfärden, har Företagarombudsmannen tagit upp flera fall och beskrivit hur hårt reglerna drabbar framför allt IT-företagare. Till hösten kommer för-

hoppningsvis riksdagen att fatta beslut om att ändra reglerna.

Hur kan Företagarombudsmannen hjälpa till?

– Företagarombudsmannen kan hjälpa till genom att skapa uppmärksamhet åt konkreta fall där företagare råkar illa ut i medierna, hos beslutsfattare och opinionsbildare. Det kan leda till förbättringar på olika sätt. Vi har till exempel lyft fram flera fall där Försäkringskassan inte betalt sina räkningar i tid till företagare som handikappanpassat personbilar. Efter det att Företagarombudsmannen uppmärksammat fallen har Riksförsäkringsverket skrivit ett brev och sagt att de ska se över rutinerna hos kassorna.

Vilken är den enskilt viktigaste reformen för att förbättra för företagarna?

– Ta bort fåmansbolagsreglerna, eller 3:12-reglerna som de också kallas! De är krångliga, diskriminerande och fullt möjliga att ta bort – om man vill.

Vad kan man göra för att fler ska starta företag?

– Det är viktigt att det blir fler små riskkapitalister. Allt för få personer kan bidra med att låna ut, eller spara ihop, mindre belopp till grundfinansiering av en liten verksamhet. Beskattningen är också en viktig fråga. Det måste finnas små förmögenheter. Ur den aspekten är Sverige jämförelsevis ett fattigt land.

Avslutningsvis Tommy Adamsson, varför är det så viktigt att skapa ett företagarklimat i världsklass?

– Yttersta målet är att skapa tillväxt för en bättre välfärd med större resurser. Så ett bra företagarklimat tjänar alla på!

Karin Ekdahl



Tommy Adamsson är ordförande i Företagarombudsmannen

”Ta bort fåmansbolagsreglerna. De är krångliga, diskriminerande och fullt möjliga att ta bort – om man vill.”

Företagarombudsmannen väckte debatten till liv

Företagarombudsmannen har uppmärksammat ett fall där Barn Läkare Gruppen Kristina Weidenstolpe i Lund är drabbade av att Region Skåne trotsat domstol och struntat i att upphandla. Barn Läkare Gruppen överklagade mot att Mellersta Skånes sjukvårdsdistrikt utan offentlig upphandling ville sluta ett avtal om sjukvårdstjänster med ett annat företag i Lund.



FOTO: PRESSENS BILD/FRIDA HEDBERG

Nu drivs ärendet vidare i en skadeståndsprocess om 180 miljoner kronor vid Tingsrätten i Lund.

Ägare till kliniken är makarna Kristina Weidenstolpe och Ahmad Weidenstolpe Rahim Zadeh. Nu har de fått stänga igen den delen av företaget som rör landstingsfinansierad vård. Däremot drivs företaget vidare som privatklinik. Det beror på att Region Skåne trotsat lagen och inte upphandlat sjukvårdstjänster.

– Det är märkligt att Region Skåne inte upphandlar tjänsterna. Både skattebetalare och företagare blir förlorare på politikernas slarv med upphandlingar. Erfarenheten säger ju att med upphandling blir kvaliteten bättre och priset lägre, säger Ahmad Weidenstolpe Rahim Zadeh.

På Barnläkargruppens yrkande bestämde

Länsrätten i Skåne län att en upphandling skulle genomföras. Men Mellersta Skånes sjukvårdsdistrikt trotsade länsrätten och tecknade avtal med annat företag.

Trots att Region Skåne agerat felaktigt är upphandlingsavtalet mellan Mellersta Skånes sjukvårdsdistrikt och det andra företaget gällande och Barnläkargruppen kan inte längre få upphandlingen rättsligt prövad. Däremot driver företaget ett krav på skadestånd i Tingsrätten.

Företagarombudsmannen har granskat ärendet och menar att sjukvårdsdistriktets agerande är mycket skadligt för företagarklimatet. Det bör så snart som möjligt klarläggas om Sverige har medel att säkerställa att domstolarnas förordnanden enligt lagen om offentlig upphandling följs. Om sådana medel saknas är Sverige skyldigt enligt EG-

rätten att införa dem.

Fallet har fått stor uppmärksamhet i lokaltidningar och TV i Skåne. Själv är Ahmad Weidenstolpe Rahim Zadeh mest förvånad över regionens agerande.

”Både skattebetalare och företagare blir förlorare på politikernas slarv med upphandlingar”

– Region Skåne har åtagit sig ett ansvar för att utföra sjukvården enligt gällande lagar. Om regionen inte följer regelverket, vad kan man förvänta sig av en vanlig medborgare? Vår klinik har alltid varit uppskattad hos patienterna. De var förtvivlade när vi fick lägga ner den landstingsfinansierade delen, säger han.

Ahmad Weidenstolpe Rahim Zadeh är positiv till att Företagarombudsmannen har granskat fallet.

– Efter det att Företagarombudsmannens pressmeddelande gick ut har både TV och tidningar ringt för att få veta mer. Det har väckt på intresse och debatt. Dessutom har ordföranden för sjukvårdsnämnden för distriktet fått avgå och nämndens ansvariga ledamöter har inte blivit beviljad ansvarsfrihet.

Har företagsklimatet förbättrats eller försämrats det senaste året?

Jacob Tell,
Piab AB, Täby:

– Det har varken blivit sämre eller bättre under detta år, men man är ju ganska besviken över att ingenting händer, framför allt med alla tidigare löften från "superdepartementet".



Björn Narving,
Mobab AB, Fjugesta:

– Ja, inte är det någon större skillnad. Framför allt har den allmänna inställningen till företagare inte förändras. Man talar om att förenkla för företagaren, men man gör ju ingenting. Dessutom är reglerna kring miljölagstiftningen väldigt byråkratiska, ta t.ex. miljösaniktionsavgifterna, som kan få orimliga konsekvenser.

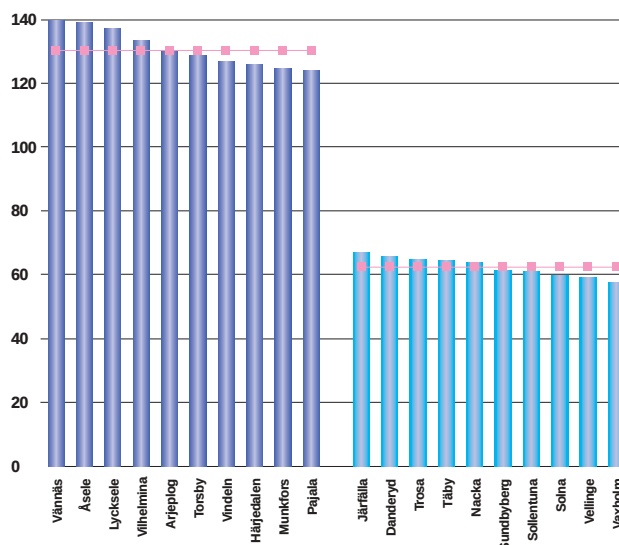
STEFAN GRUDIN



FOTO: SCANPIX/MAJA SUSLIN

Kommunerna nästa krisbransch

Det är dags för svenska företagare att bekymra sig över sina kommuner, skriver Hans Jensevik, VD i Svensk KommunRating AB och expert på kommunal ekonomi. Det är stor skillnad på bra och dåliga kommuner och det kan stå en företagare dyrt att vara fel lokaliserad när kommunbubblan spricker.



Under den statsfinansiella krisen i början av 1990-talet tvingades staten och kommunerna att genomföra en del nedskärningar. Tillsammans med friställningar i näringslivet gjorde detta att arbetslösheten ökade kraftigt. Sedan dess har regeringens mål varit att sänka arbetslösheten.

Regeringen hävdar att den lyckats få ned arbetslösheten. Att en hel del arbetslösa försvunnit ut i förtidspensionering och långtidssjukskrivning med förödande effekter för statsbudgeten har uppmärksammats en hel del. Likaså har det uppmärksammats att sysselsättningen i näringslivet har ökat i storstäderna. Vad som inte uppmärksammats är att en stor del av de nya jobben består av översysselsättning i många kommuner, alltså att kommunerna av sysselsättningsskäl anställer långt fler människor än de behöver.

Mest handlar det om kommunerna i skogs- och glesbygden. I flera av dessa kommuner är förvärvsfrekvensen högre för kvinnor än för män. Männerna fiskar och jagar och lever i högre grad på bidrag och svartjobb medan kvinnorna jobbar inom kommunal vård och omsorg.

Diagrammet visar dels de tio kommuner som har flest anställda per 1 000 invånare, dels de tio kommuner som har lägsta antalet anställda per 1 000 invånare.

Översysselsättningskommunerna har ungefär dubbelt så många anställda per invånare som stockholmskommunerna (och Vellinge). Diagrammet anger det totala antalet anställda. Om man översätter till årsanställda blir relationerna mellan de två kommungrupperna ungefär desamma: 93 respektive 46 anställda per 1 000 invåna-

re. Ej heller blir det någon märkbar skillnad om man korregerar för att lågsysselsättningskommunerna till en del upphandlar sådant som översysselsättningskommunerna producerar i egen regi.

Det här kommer inte att hålla. Vi har regler om utgiftstak i statsbudgeten. EU tillåter inte slapp finanspolitik. Snart kommer kommunerna att utlösa en statsfinansiell kris.

Då kommer det att visa sig vilka kommuner som har styrka att överleva på egna meriter. Kommuner som måste ha statsbidrag kommer att få jätteproblem när statsbidragen inte längre flödar lika generöst. Folk och företag kommer att vilja flytta från dåliga till bra kommuner. Det tar tid att sälja fast egendom och flytta företag etc. Ju längre tid, desto större kostnader.

Bäst är att se om sitt hus redan idag. Tag reda på läget i din kommun. Om du inte kan flytta så gå in i kommunalpolitiken som väktare av kommunens kassakista och se till att din kommun blir och förblir finansiellt stark.

"Kommuner som måste ha statsbidrag kommer att få jätteproblem när statsbidragen inte längre flödar lika generöst."



Hans Jensevik.

Ny bok om politikens människosyn från Den Nya Valfärden.

Författare: Patrik Engellau, Dick Erixon, Tove Lifvendahl, Lorentz Lyttkens, Peter Olsson, Anders Röttorp.

Svenska folket anses av den politiska överheten i huvudsak bestå av svaga grupper. Läs citaten i rutan här intill.

Överheten betraktar sig själv som medborgarnas herde och medborgarna som får. De medborgare som till äventyrs inte är får är i stället vargar.

Det finns goda förklaringar till denna uppfattning. Överhetens människosyn är till stor del hämtad från den tidiga industrikapitalismen.

Folkhemmets ädlaste ambition var att göra medborgarna kunniga, kompetenta och förmögna att ta ansvar. Folkhemmet har lyckats. Den gamla människosynen är förlegad.

Svenskarna själva anser inte att de är svaga. Det visar en TEMO-undersökning som författarna låt göra.

På frågan "Känner du någon eller några svaga människor" svarade 63 procent ja, 33 procent nej och 4 procent vet ej/ej svar.

På frågan "Trycker du att du själv är svag" svarade 10 procent ja, 88 procent nej och 1 procent vet ej/ej svar.

På frågan "Hur stor andel av svenskarna tror du är svaga? Ange ditt svar i procent." blev svarens medelvärde 21 procent.

Slutsatsen är att politikernas människosyn är felaktig. Bara 10 procent av svenskarna anser att de är svaga. Men politiken baseras på tanken att snart sagt alla människor är svaga.

I sista hand handlar det om makt. Om medborgarna är får behöver de starka och välvilliga herdar som tar hand om dem. Men om medborgarna är starka är behovet av statliga ingrepp i medborgarnas tillvaro betydligt mindre.



Medborgarna kan ta ansvar

Patrik Engellau är en av författarna till boken Varför har ni skrivit en bok om människosyner? Är inte det lite väl filosofiskt?

– Det tyckte jag också innan jag började tänka på saken. Människosynen är själva grundbulten i varje politiskt system. Den bestämmer vad överheten ska göra och hur människorna ska styras. Får och vargar kan inte hanteras på samma sätt. Det gäller att bestämma sig för hur den genomsnittlige medborgaren är beskaffad och sedan anpassa styrningen efter det.

Du menar väl inte att Riksdagen sitter och resonerar om vilken människosyn den ska ha?

Absolut inte. Men det hindrar inte att det finns en människosyn som ligger bakom Riksdagens överväganden. Den är för det mesta outtalad och troligen inte heller särskilt genomtänkt. När riksdagsledamöterna kallar människor svaga har de nog inga särskilda avsikter, de faller bara in i gängse språkbruk och tänkesätt. Men konsekvensen är att politikerna måste styra mer.

Vad vi velat göra med boken är att synliggöra politikens underliggande tankevanor. Man skulle faktiskt önska att frågan togs upp i kammaren och att Riksdagen faktiskt öppet diskuterade sin människosyn.

Varför gör inte Riksdagen det?

Troligen har frågan inte varit aktuell. Man behöver inte prata om sådant som alla är ense om. Folkhemstänkandet gick ut på att det var bäst för folket

när politiker och centralt placerade experter fattade besluten. Det var självklart för alla partier att medborgarna mätte bra av statens standardiserade omsorger.

Men den tiden är förbi. Nu står inte folk längre med mössan i hand när överheten talar till dem. Nu vill folk ha något att säga till om. Människor tänker helt annorlunda idag än för bara trettio år sedan. Människorna är helt annorlunda. Det är därför man måste börja prata om människosynen igen. Att politiken inte gör det kan vara ett tecken på att politiken lever i det förflutna.

För övrigt kommer frågan om människosynen upp till ytan under alla stora brytningsskeden i historien, till exempel renässansens och upplysningstiden. Det finns en del resonemang om det i boken.

Varför kallar ni boken Skärp dig, Svensson? Menar ni Alf Svensson?

Vi menar den medborgaren Svensson. Om folkhemmets barn har blivit vuxna måste de också ta ett större ansvar. Då kan man inte begära allt av kommunen eller av staten.

Vad kan man inte begära? Att bli förtidspensionerad för att man mår dåligt?

Sjukskrivningarna är ett bra exempel. Idag verkar debatten helt låst. I stället borde man resonera förutsättningslöst om människosyn och etiska grundfrågor, till exempel vid vilka tillfällen medborgarna ska ha rätt att leva på sin nästas bekostnad, för det är ju det saken handlar om.

Citat från Riksdagen

Den som söker på Riksdagens hemsida efter uttalanden från riksdagsmännen om "svaga människor", "utsatta grupper", "svaga grupper" etc får hundratals träffar. Här följer ett axplock:

Fastboende i attraktiva fritidshusområden

...de fastboende i attraktiva fritidshusområden som till följd av fritidshusprisernas utveckling drabbas av taxeringsvärden som ger dem en fastighetsskatt som tvingar dem att sälja sina bostäder och flytta därifrån... Mitt parti, centerpartiet, har varit pådrivande i flera år för att förmå regering och riksdag att besluta om lättnader för dessa utsatta grupper.

Normalinkomsttagare

...varför dröjer man då med de nödvändiga skattesänkningarna? Det vore bra om man lade fram förslag om skattesänkningar för vanliga löntagare nästa år, fullt finansierade skattesänkningar. Ni beskriver ju själva vilka effekter högskattepolitiken får – särskilt för utsatta grupper, särskilt för dem som har låga och normala inkomster.

Vissa döda

Jag kan inte tänka mig en svagare människa än den som genom grova brott blir kränkt till frihet, frid och ära och som dessutom dör.

Ungdomar mellan 16 och 18 som inte sommarjobb

Det är ofta ekonomiskt svaga grupper som bäst skulle behövt studiebidrag som inte får sommarjobb. Det är därför angeläget att kartlägga konsekvenserna av att studiebidrag inte längre ges till ungdomar i åldern 16 till 18 år under sommarmånaderna.

Vanliga människor

...socialdemokraterna har lyft fram förmögenhetsskatten för 17 av de 18 miljardärerna i Sverige, medan vanliga människor som kanske har en villa som är värd 1 miljon och lite sparpengar på banken kläms åt av socialdemokraterna... ni kanske skulle vidta någon åtgärd för dessa utsatta grupper.

Citaten hämtade ur boken "Skärp dig Svensson".



Widar Andersson och Patrik Engellau diskuterar sjukvården. De är överens om att patienterna måste få ökad valfrihet.

Kundval kan mycket väl fungera inom sjukvården

Så här tycker våra riksdagspartier:

Den Nya Velfärden ställde två frågor till våra riksdagspartier.

1. Hur ska patienternas inflytande inom vården öka?

2. Tror ni att en hälsopeng, enligt samma grundprinciper som för skolpeng, vore en metod att öka patientinflytandet?

Så här svarade de:



Kristdemokraterna

1. Patienten bör få möjlighet att själv välja vårdgivare - försök med en s.k. patientpeng bör provas inom t.ex. barnhälsovården, primärvård, mödravård och sjukgymnastik. Flera olika vårdgivare - privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ - kan stimulera till nytänkande och valfrihet. Patienten bör ges möjlighet till en så kallad second opinion, dvs. en förnyad, fristående medicinsk bedömning om så önskas.

2. Ja.



Socialdemokraterna

1. Patientinflytandet har stärkts de senaste åren, men vi vill gå vidare. Varje patient ska erbjudas en fast läkarkontakt. Vi vill också införa en nationell vårdgaranti värd namnet. Vill man söka vård i någon annan del av landet än där man bor ska det vara möjligt.

2. Nej.

Fortsättning nästa sida:

Den Nya Velfärden har diskuterat sjukvården med friskolornas förkämpe Widar Andersson (s). Han är aktuell i sjukvårdsdebatten med sin bok Skrik, suckar och sidointriger.

– Jag är ingen sjukvårdsexpert men tyckte att det skulle vara spännande att närma mig problemen inom vården med erfarenheter från friskolor, säger Widar Andersson. Det finns en hel del likheter mellan skolan och sjukvården. Båda har såväl offentliga som privata utförare. Båda finansieras med skatter.

Ändå verkar allt mycket trögare inom sjukvården än inom skolan. För mer än tio år sedan föreslog Den Nya Velfärden pengssystem i båda. Skolpeng kom på några år, men inom sjukvården pratar man knappt om det.

– Hundratusentals människor jobbar inom sjukvårdssystemet. Det är ingen snabb skuta att vända. Många sitter dessutom fast i en frusen ideologi och kan inte ändra sig.

Kan du ge exempel?

– Ta det där med förbud mot vinstintressen inom akut-sjukvården. Det är ett sidospår. Sjukvårdens problem handlar inte om det. Tvärtom visar erfarenheterna att landstingsvården har mycket att lära av privata sjukhus.

Vadå?

– Jag har studerat St Görans sjukhus i Stockholm, som ägs av Capio och Simrishamns akutsjukhus som ägs av Praktikertjänst. Där lyckas man bygga ihop den gamla sjukvårdstraditionen med effektivitetstänkande från processindustrin. I landstingen tycks man anstränga sig för att hålla patienterna borta från läkarna. I de privata sjukhusen ser man till att det blir bra genomströmning och att patienterna får den vård de behöver på effektivaste sätt.

Ett argument mot privata inslag i vården är att det skulle bli olika vård för olika människor. Vad säger du om det?

– Det är ju det vi har i dagens landstingssystem! God vård på lika villkor är målet. Men så är det inte i verkligheten. Kvaliteten på vården bestäms av vilket landsting man bor i. Om vi följde lagen skulle många lands-

tingssjukhus tvingas stängas idag.

Vilka är huvudproblemen inom sjukvården?

– Två stycken. Det första är den dåliga tillgängligheten. Det är krångligt och trögt att få den vård man behöver. Det andra är finansieringen. Sverige lägger ned mindre pengar på sjukvård än många andra länder.

Hur vill du lösa de här problemen?

– För det första måste man skilja på beställare och utförare. Det är inte rimligt att landstingen bara köper av sig själva. Sedan borde man stegvis införa ett kundvalssystem. Patienterna borde få ta med sig pengarna och själva välja sjukvårdsleverantör. Precis som när föräldrarna och eleverna väljer mellan olika skolor.

När man föreslår det brukar motståndarna hävda att det är för svårt för människor att välja sjukvård.

– Det är ett överhetsperspektiv. Det finns för många förmyndare som inte tror att folk begriper sitt eget bästa. Jag delar inte deras människosyn. Fast egentligen handlar den där inställningen nog mest om att en del politiker och tjänstemän är rädda att inte få något att säga till om ifall medborgarna kan välja själva.

OK, så kanske man löser problemet med tillgängligheten eftersom sjukvårdsleverantörerna tvingas konkurrera om patienterna. Men du får inte mer pengar till vården på det sättet.

– Man kan slå ihop anslagen för sjukvård och sjukskrivning. Idag sjukskrivs många i avvaktan på att landstingen ska ha råd att vårda dem. På det viset flyttar man kostnaden till någon annan. Om dessa pengar togs ur samma kassa så skulle sjukvården skynda sig att vårda för att slippa betala sjukpenning.

När tror du att det blir någon reform av sjukvårdssystemet?

– Hotet mot systemet är att det inte kan leverera. Det tvingar fram privata lösningar eftersom folk kommer att vilja betala för att få sin sjukvård. Det är inte de privata vårdbolagen som riskerar att driva fram privata försäkringslösningar, utan den bristande tillgängligheten i landstingen. Och när folk väl betalar för sin vård kommer de inte att vilja betala den igen över skattsedeln. Där ligger hotet som kommer att tvinga fram reformer.

Patienten står inte längre med mössan i hand

Håkan Eriksson är professor på Karolinska Institutet och aktiv förespråkare för Den Nya Valfärdens sjukvårdsförslag, Ny Solidarisk Sjukvård (NYSS). Han har också suttit ordförande för en statlig utredning Vård ITiden och arbetar för att hitta nya lösningar inom sjukvården. Håkan Eriksson tror att patienternas kunskap och högt ställda förväntningar på vården kommer att tvinga fram förändringar – trots att politikerna inte alltid vill det.

Det är uppenbart att sjukvården står inför stora utmaningar. Vårdköerna är långa. Det råder läkarbrist och attraktionskraften inom vårddyrkena är låg. Idag försörjer fyra arbetsföra personer en pensionär. År 2030 kommer en person att försörja en pensionär. Samtidigt kommer, enligt socialdepartementets långtidsprognos, behovet av vård och omsorg för våra gamla att öka med 70 procent fram till år 2030. Lägg till detta att sjukvården redan idag kostar omkring 250 miljarder kronor – om året!

"Vi menar att sjukvården också i framtiden ska finansieras med skattemedel."

Hur ska ekvationen gå ihop Håkan Eriksson?

– Vårdyrkena måste bli mer attraktiva. Idag väljer inte ungdomar vården. Det måste skapas mer flexibla tjänster och det måste vara möjligt att korttidsarbeta. Dessutom kan informationstekniken innebära nya förutsättningar och möjligheter. Med hjälp av IT kan man enkelt och snabbt samordna alla aktörer kring patienten. Till exempel kan en videokonferens mellan patienten, kommunens biståndsbedömare, försäkringskassan, hemtjänsten, läkaren och anhöriga på ett enkelt sätt samla alla inblandade parter. Men det behövs också grundläggande förändringar som till exempel NYSS.

Har situationen inom vården försämrats?

– Ja. Vårdköerna växer i landet, dock inte överallt, exempelvis inte i Stockholm. Dessutom ökar sjukskrivningar och det finns som sagt rekryteringsproblem.

Vad är egentligen NYSS, Ny Solidarisk Sjukvård?

– Vi menar att sjukvården också i framtiden ska finansieras med skattemedel. Men det måste till en samordning av ett antal olika insatser. Dessa pengar bör läggas i en enda pott. Därefter bör de gemensamma pengarna fördelas solidariskt på varje medborgare. Den individuella penningen uppdelas efter ålder och kön eftersom sjukdomsbilden varierar. Hälsopengen berättigar varje medborgare till fri sjukvård vid det hälso- och sjukvårdsföretag hon själv väljer. Man kan också välja landstinget om man vill. Det fungerar i princip på samma sätt som skolpengen. Medborgaren kan fritt vända sig till vilken läkare eller vilket sjukhus som helst.

Vad skulle förbättras med NYSS?

– Patienten får större valfrihet och makt, eftersom hon



Håkan Eriksson, professor på Karolinska Institutet är aktiv förespråkare för Den Nya Valfärdens sjukvårdsförslag, Ny Solidarisk Sjukvård (NYSS)

kan rösta med fötterna och välja en annan läkare om hon är missnöjd. NYSS skulle också vara bättre för personalen och skapa större möjligheter att kunna pröva på nya arbetsuppgifter och utvecklas. Dessutom skulle entreprenörsandan inom sjukvården befrämmas. Idag är det nästan skamligt att komma med nya förslag. Många länder kommer att brottas med problem inom vården. Om Sverige kan hitta gångbara lösningar kan det bli en framtida exportbransch.

Varför är det så svårt att få till stånd denna förbättring?

– Politiken sätter stopp. Idag lagstiftas det mot privata sjukhus istället för att man tar en diskussion om hur sjukvården ska fungera. Sensoralen tycks vara att hellre ska en patient få vänta i kö på operation än att hon ska få använda sin sparade slant till en operation. Förändringsarbete inom sjukvården ett långsiktigt projekt. De politiska vinsterna uppstår långt senare än när besluten tas. Det är säkert ett av de främsta hindren.

Hur kan det bli en förändring?

– Patienten och de anhöriga blir allt mer kompetenta och ställer högre krav på politiker och vården. Patienterna står inte längre med mössan i hand och får tror att politiker bäst kan ta tillvara på deras intressen. Detta faktum kommer att kräva nya alternativ. NYSS är en bra lösning. Det är gemene man som måste driva på utvecklingen genom att ställa högre krav. För man kan ju inte strunta i vad väljarna säger. Trycket på politikerna kommer att öka och det är den viktigaste förändringskraften.

Karin Ekdahl

Så här tycker våra riksdagspartier:



Vänsterpartiet

1. Vården har ibland stelbenta strukturer och arbetsplatserna är hierarkiskt uppbyggda. Dessutom är den hårt drabbad av nedskärningar. När man som patient försöker påverka, möts man därför ofta av stressad personal som känner att de inte heller kan påverka. Besluten ligger ofta någon annanstans än hos dem själva. Nyckeln till ett ökat patientinflytande ligger alltså till stor del i ett ökat personalinflytande. Vårdarbetsplatserna behöver demokratiseras och vården få mer resurser.

2. Nej. Skolpengen har ju inte lett till något ökat elevinflytande där den införts, utan bara betonat elevernas möjlighet att välja en annan skola om de är missnöjda. Det är samma sak med en hälsopeng



Moderaterna

1. En äkta vårdgaranti ger varje patient lagstadgad rätt till vård i tid och rätt att fritt välja vårdgivare.

2. Ja.



Folkpartiet

1. Återinförd husläkarlag med etableringsfrihet och rätt att själv välja den fasta läkarkontakten. Vårdgaranti med behandling hos valfri privat vårdgivare eller i annat landsting om hemlandstinget inte klarar att ge den inom föreskriven tid. Avskaffat remissväg. Fritt val av barnmorska och mödravård. Fritt val mellan kvalitetsgodkända vårdgivare i äldreomsorgen.

2. Nej, om "allmän hälsopeng" är ett annat ord för sjukvårdsförsäkring skall man veta att sådana brukar göra vården dyrare och skärpa det faktiska skattestrycket, utan att vården i motsvarande mån blir bättre.



Centerpartiet

1. Genom att ge patienten valmöjligheter och ökat inflytande över behandlings- och rehabiliteringsprocessen, stärks individens egna position vilket i sin tur har hälsomässiga mervärden. Ohälsa och utslagning förebyggs när människor har makt över sitt eget liv.

2. Nej.



Miljöpartiet

1. Idag har patienten ett stort inflytande på den vård och medicinering som erbjuds. Men när det gäller väntetiderna finns det på många håll stora brister, med en mycket anmärkningsvärd skillnad beroende på vad man bor. Därför behövs det någon form av vårdgaranti för att tvinga fram rimliga väntetider. Även rutinerna när en patient tar telefonkontakt med vården måste ses över och förbättras.

2. Nej.



FOTO: GETTYIMAGES

Den osynliga entreprenören

En central tema i det senaste halvseklens ekonomiska politik har varit att acceptera framgångsrika företag – men inte framgångsrika företagare. Företagsbeskattningen har varit tämligen generös, men beskattningen av företagare har varit desto hårdare. Detta har fått till följd att Sverige har en historiskt och internationellt sett liten andel företagare.

Det enskilda direktägandet av företag är också litet eftersom beskattningen på denna form av ägande är högt. Det institutionella och internationella ägandet är lägre beskattat. Om man kritiserar det anonyma och utländska ägandet för att det inte tar långsiktigt ansvar för svenska intressen, drabbar kritiken också den politik som särskilt har främjat dessa ägarformer.

Denna utträngning av enskild företagsamhet och enskilt ägande får effekter på samhällsklimatet. Färre människor får personlig erfarenhet av företagande och allt fler svenskar saknar människor i sin nära omgivning som har företagarerfarenhet. Inte minst för barn och ungdomar får detta konsekvenser då de ska välja livsbana.

I ett land med svag företagsamhet, kan förståelsen för och uppmärksamheten kring företagandet försvagas, inte minst bland lärare i skolan, journalister i medierna och forskare vid universiteten. Företagande blir något underligt och avvikande, något som man inte behöver fästa så stort avseende vid då Sveriges historia, aktuella läge och framtid ska beskrivas och förstås.

Förra året publicerade den amerikanske journalisten Jerry Hagstrom en bok om Sveriges ekonomiska historia, *To Be, Not To Be Seen – The Mystery of Swedish Business* (The George Washington University School of Business and Public Management 2001). Under sina studiebesök i Sverige hade Hagstrom slagits av de svenska entreprenörernas anonymitet i den historiska litteraturen. Där fanns massor av produktionsstatistik och namn på berömda företag men sällan någon utförligare information om vilka som startade företagen.

Ett typiskt uttryck för denna förträngning av entreprenörerna är den mycket uppmärksammade tv-serien *Hundra svenska år* som visades i Sveriges Television hösten 1999. I de två timslånga avsnitt som direkt berörde näringslivet, nämligen avsnitten om arbetslivet respekti-

ve tekniken, omnämns förutom ett par jordbrukare bara en företagare, nämligen Ivar Kreuger. Årkeskurken i svenskt 1900-talsföretagande bereds, inte särskilt förvånande, ett rejält utrymme i tv-serien.

Och om man granskar skolans läroböcker finner man samma sak: Om någon historisk person i näringslivet överhuvudtaget nämns, så är det för att han har uppfunnit något – aldrig för att han eller hon var en framgångsrik entreprenör.

Det finns politiska motiv bakom förtigandet av entreprenörernas insatser. Om politiken ska framställas som alla goda gåvors givare, så finns det ingen anledning att framhålla entreprenörerna. Om man tror att välstånd skapas genom omfördelning av givna resurser, finns det inget skäl att studera de mekanismer som ligger bakom tillväxten.

Under senare år har visserligen politiker, debattörer, ämbetsmän och ombudsmän av olika kulörer förklarat att de älskar entreprenörer. Men det handlar mer om att hålla kvar framgångsrika storföretagare i landet eftersom de anses tillräckligt viktiga för svenskt välstånd – inte om att skapa bättre villkor för dem som vi ännu inte vet om de kommer att lyckas.

Det finns många exempel på att stora och historiskt vinstrika företag och deras ägare behandlas mera välviljigt än dem som försöker utmana. Den politiska opportunisten är särskilt uppenbar då det gäller förmögenhetsbeskattningen. Undantag i beskattningen har gjorts för några lyckade entreprenörer som har byggt upp stora förmögenheter. Men den som nu försöker bygga något nytt beskattas betydligt hårdare.

De flesta inser nödvändigheten av ett livskraftigt näringsliv. Men en del ser kanske helst att det kontrolleras av en liten elit utan folklig förankring som man kan göra upp med i slutna rum men som också vid behov kan utmålås som "ondskans och illviljans kolportörer", för att citera ett välkänt statsmannaord. Att "vanliga människor" ska ges möjligheter och motivation att söka sin egen lycka genom företagsamhet – i stället för att fästa sitt främsta hopp till förändringar i något bidragssystem – skulle utsätta det politiska systemet för en ogynnsam konkurrens.

"Färre människor får personlig erfarenhet av företagande och allt fler svenskar saknar människor i sin nära omgivning som har företagarerfarenhet."



anders johnson

Skriftställare och författare till boken *De lyfte landet* – en berättelse om svenska entreprenörer.

Trixande med lagen upprör ordförande G Rune Berggren

Konkurrenskommissionen startades år 1994 av Den Nya Valfärden. Sedan dess har 294 fall avgjorts av experterna i kommissionen. G Rune Berggren, som tidigare har varit generaldirektör vid Riksrevisionsverket, statssekreterare och domare, har suttit ordförande under alla åtta åren.

Något som upprört honom under åren är när upphandlande enheter medvetet trixar med reglerna.



G Rune Berggren, ordförande i Konkurrenskommissionen.

Hur har Konkurrenskommissionen utvecklats under åren?

– Det tog ett tag innan vi fann formerna för arbetet i kommissionen. Nu har vi hittat rätt och behandlar våra ärenden rent professionellt. Vi har fått gott anseende hos myndigheter som arbetar med offentlig upphandling och dessutom har vi fungerat som remissinstans. Genom att många lokala tidningar skriver om fallen har Konkurrenskommissionen blivit känd i stora delar av landet. Dessutom håller chefsjuristen Pär Cronhult ofta föredrag om lagen om offentlig upphandling. Sammantaget gör detta att Konkurrenskommissionen blivit en etablerad privat institution i Sverige.

Vilka är de vanligaste felen som stat, kommuner och landsting gör när de upphandlar?

– Statliga myndigheter verkar anse att lagen inte gäller för dem. Därför beror de flesta felen som myndigheterna gör på att de direkt nonchalerar lagstiftningen.

– När det gäller kommunerna har de tidigare arbetat skyddat. Men när kommunerna börjat bolagisera kommunala förvaltningar blir det ofta fel. Inte sällan avstår man helt ifrån att göra upphandlingar, vilket är olagligt. Ibland skrivs mycket långa kontrakt och ibland skrivs inga kontrakt alls.

– Landstingen är inte bättre än kommunerna. De ägnar sig stundom - likt många kommuner - åt verksamhet som är förbjuden. Ett sådant exempel är fertilitetskliniken på Uppsala sjukhus som bedriver privatfinansierad sjukvård. Även Huddinge sjukhus har sålt privata tjänster för fertilitetsbehandling, men när Konkurrenskommissionen påpekade detta upphörde landstinget med olagligheterna.

Hur skulle man kunna undvika dessa fel?

– Det är viktigt att öka kunskapen om hur man upphandlar på korrekt sätt. Genom att vi offentliggör brister och felaktigheter skapas en press på kommuner och landsting att bli bättre. Sedan behövs även kraftiga sanktioner mot den som ignorerar eller bryter mot lagen.

Finns det något särskilt fall under dessa år som upprört dig extra mycket?

– Ja, jag blir upprörd över de fall där den upphandlande enheten medvetet trixar med reglerna. Ett exempel är Torsby kommun som skulle bygga en simhall. Istället för att upphandla på ett korrekt sätt ville man komma runt reglerna för att få en viss entreprenör att utföra jobbet. I det fallet gynnades en privat entreprenör.

Är stat, kommuner och landsting generellt duktiga på att upphandla?

– Nej, generellt sätt är de dåliga upphandlare. Det finns också många intressen som står emot varandra. Ibland kanske det kan kännas jobbigt att upphandla och skriva förfrågningsunderlag. Man måste ju fundera igenom vad man vill ha och varför man ställer de krav man gör.

Regeringen har lämnat förslag till förändringar när det gäller offentlig upphandling. Bland annat skulle beloppsgränsen för när man måste upphandla höjas. Hur ser du på det?

– Konkurrenskommissionen svarade i remissyttrande att vi inte tycker att det är bra att höja gränsvärdet. Upphandlingar inom dagens beloppsgränser är många gånger vad lokala företagare lever på. Riksdagen underkände även senare regeringens förslag.

En del menar att det skulle gynna det lokala näringslivet. Vad tycker du om det?

– Lokala upphandlingar utan konkurrensutsättning innebär att lokala företag kommer att få lokala monopol. Det medför nästan alltid högre priser för konsumenterna. Konkurrens ger lägre priser och bättre kvalitet. När man inte upphandlar går man miste om detta, vilket inte gynnar näringslivet på sikt.

Om du får genomföra ett förslag som skulle förbättra för företagare vid offentlig upphandling, vad skulle det vara?

– Jag tycker att personligt skadeståndsansvar borde återinföras. Det är både viktigt och effektivt. Kollektivt ansvar är svårt att realisera.

– Inom vissa områden borde man dessutom satsa mer på privata initiativ för granskning av offentlig verksamhet. I spartider drar myndigheterna ofta ned på granskningsfunktionerna. Därför behövs fler utomstående och oberoende granskare som gör detta på ett professionellt plan.

Har du ett fall att anmäla?

Kontakta Den Nya Valfärdens chefjurist
Pär Cronhult tfn 08-545 038 10 eller gå in på vår hemsida www.dnv.se
Du kan vara anonym och det kostar inget.

Offentliga affärer från norr till söder

Länstrafiken i Norrbotten AB i Kalix hade utlyst en offentlig upphandling av sjuktransporttjänster enligt undantagsbestämmelserna för den s.k. försörjningssektorn i lagen om offentlig upphandling. I förfrågningsunderlaget hade värderingskriterierna delvis angivits punktvis och utan närmare rangordning eller specifikation av vad som egentligen avsågs med dessa och hur de skulle komma att värderas. Konkurrenskommissionen påpekade att bestämmelserna för att den s.k. försörjningssektorn i regel inte kan komma ifråga för upphandlingar av sjukresor och färdtjänst samt att det inte får förekomma sådan otydlighet avseende värderingskriterierna att anbudsgivarna tvingas gissa hur de skall komma att tolkas. Det sätt på vilken den aktuella upphandlingen utformats innebär i praktiken fri prövningsrätt med ett betydande mått av godtycke i värderingsprocessen. Konkurrenskommissionen bedömde att den aktuella upphandlingen inte hade handlagts i enlighet med lagen om offentlig upphandling och att konkurrensen därmed kommit att snedvridas. Upphandlingen förklarades senare även olaglig av domstol (kammarrätt), som förordnade att denna skulle göras om.

Det kommunalt ägda Energi-Centrum Norr AB i Skellefteå hade vid upphandling av tekniska konsulttjänster uppställt krav på teknisk utrustning i form av vissa dataprogram som var ägnade att gynna viss leverantör samt angivit värderingskriterierna enbart punktvis och utan närmare rangordning eller specifikation. För beställning av underlaget och för upplysningar om upphandlingen har intresserade leverantörer hänvisats till ett privat konsultföretag som skulle komma att delta med konkurrerande anbud i upphandlingen. Konkurrenskommissionen påpekade att det inte får förekomma sådan otydlighet avseende värderingskriterierna att anbudsgivarna tvingas gissa hur de skall komma att tolkas. Det sätt på vilken den aktuella upphandlingen utformats innebär ett betydande mått av godtycke i värderingsprocessen samt att det konsultföretag som även utformat förfrågningsunderlaget kommit att gynnas. Kommissionen bedömde att den aktuella upphandlingen inte hade handlagts i enlighet med lagen om offentlig upphandling och att konkurrensen därmed kommit att snedvridas. Upphandlingen förklarades senare även olaglig av domstol (länsrätt), som förordnade att denna skulle göras om.

Offentliga affärer från norr till söder

Sundsvalls kommun hade efter s.k. avknoppning köpt tjänster avseende successiva leveranser av skolmat direkt från ett av en tidigare anställd för ändamålet bildat företag och utan någon föregående upphandling i konkurrens. Kort efter övergången i privat driftsparkades den i verksamheten befintliga personalen. Konkurrenskommissionen påpekade att det enligt gällande lag inte är möjligt för en kommun att utan konkurrensupphandling köpa varor eller tjänster direkt från ett s.k. avknoppningsföretag. Kommissionen bedömde att den aktuella upphandlingen inte hade handlagts i enlighet med lagen om offentlig upphandling och att konkurrensen därmed kommit att snedvridas. Kommissionen konstaterade även att direktköp vid s.k. avknoppningar inte innebär någon bättre garanti för att för berörd personal skall behålla sin sysselsättning, jämfört med när upphandling genomförs i konkurrens på marknaden.

Länsstyrelsen i Uppsala län hade vid en upphandling av tjänster för skogsbrandsbevakning med flyg antagit ett anbud som inte uppfyllde alla krav som uppställts i upphandlingsunderlaget (bl.a. saknades vinnande anbudsgivaren ett nödvändigt flygtillstånd). Den vinnande anbudsgivaren var heller inte registrerad för moms, trots att sådan skyldighet kunde föreligga, och någon kontroll av denna omständighet genomfördes aldrig av länsstyrelsen. Konkurrenskommissionen bedömde att den aktuella upphandlingen inte hade handlagts i enlighet med lagen om offentlig upphandling och att konkurrensen därmed kommit att snedvridas. Efter Konkurrenskommissionens bedömning har den förfördelade anbudsgivaren tillerkänts skadestånd av Justiekanslern (JK) i anledning av upphandlingens handläggning.

Det av Stockholms läns landsting helägda Huddinge universitetssjukhus AB hade vänt sig med erbjudanden till allmänheten om sådan fertilitetsbehandling mot privat betalning som annars tillhandahålls inom den privata sjukvården. Erbjudandena skedde utan någon begränsning till patienter från det egna länet. Behandlingsavgifterna på mellan tio tusen och tjugosex tusen kronor hade inte fastställts av landstinget i behörig ordning. Konkurrenskommissionen konstaterade att landstinget enligt lag inte får bedriva verksamhet för privatbetalande patienter från andra lands- tingsområden. För patienter från det egna området får landstinget tillämpa en taxa som maximalt uppgår till 900 kronor per år. Om landstingets skall bedriva fertilitetsbehandlingar måste

Forts nästa sida

”Konkurrenskommissionen har varit ett stort stöd”

I december år 2000 tog Karlshamnshamn AB, Kabo, in anbud från tre företag avseende arbeten för bland annat golvunderhåll i 49 specificerade lägenheter. Vid anbudstidens utgång hade två anbud inkommit. Det billigaste kom från Golvteknik AB i Karlshamn. Trots detta vann företaget inte upphandlingen.

År 2002 genomfördes ytterligare en upphandling. Också då var Golvteknik AB billigast. Men trots detta anlät Kabo istället återigen en leverantör som både var dyrare och som inte uppfyllde alla obligatoriska krav som Kabo själv ställt upp. Efter Konkurrenskommissionens utlåtande stämmer Golvteknik AB Kabo på totalt ca 3,5 miljoner kronor.

Företaget Golvteknik AB deltog i december år 2000 i en upphandling som det kommunala bostadsbolaget Kabo utlyst. Tre anbud kom in. Golvteknik AB var billigast.

Men i januari år 2001 ingick Kabo ett avtal med den dyrare anbudsgivaren. Även förutsättningarna för upphandlingen var förändrade. Nu handlade uppdraget plötsligt om löpande arbeten under hela året i Karlshamnshamn samtliga 2 500 lägenheter. Detta stämde inte med det ursprungliga upphandlingsunderlaget. Några nya anbud i enlighet med de förändrade villkoren hade aldrig begärts in.

Peter Berggren som äger firman Golvteknik AB misstänkte att upphandlingen inte gått rätt till. På Internet hittade han uppgifter om Konkurrenskommissionen som han kontaktade.

Efter utredning kunde Konkurrenskommissionen konstatera att Kabo brutit mot lagen om offentlig upphandling. Visserligen iaktogs ett formellt upphandlingsförfarande av de ursprungliga 49 specificerade lägenheterna, men eftersom anbudet inte grundades på samma förutsättningar gick det inte att göra en affärsmässig jämförelse dem emellan, menade Konkurrenskommissionen.

Peter Berggren är kritisk till det kommunala bostadsföretagets agerande.

– Vi har stämt Kabo, bland annat för att de antog det dyrare anbudet, förklarar Peter Berggren.

År 2002 gjorde Kabo ännu en upphandling. Även då var Golvteknik AB billigast. Dessutom uppfyllde Golvteknik AB alla så kallade skall-krav, vilket den vinnande entreprenören inte gjorde. Konkurrenskommissionen riktade



FOTO: PRESSENS BILD/JACK MIKRUT

Golvteknik AB känner sig motarbetade av kommunalt bostadsbolag.

återigen kritik mot Kabo.

– Kabo fryser ut oss med avsikt. Vi tänker lämna in en stämningsansökan den här gången också, säger Peter Berggren.

Kabo har varit företagets största kund sedan firman startade för tolv år sedan. Nu får företaget helt plötsligt inga uppdrag. Peter Berggren tror själv att det har med att göra med personkemin mellan Golvteknik AB och Kabo. Men enligt lagen får Kabo inte ta sådana hänsyn.

– Vi har fått permittera människor på grund av detta. Tidigare var vi elva anställda och nu är vi sju. Det har varit ensamt och svårt att veta hur man ska gå till väga om man blir orättvis behandlad i en upphandling, tycker Peter Berggren.

– Egentligen är det märkligt att politikerna i kommunen inte vågar ta i detta. Det har verkligen blivit en mardrömssituation. Som tur är har vi kontakt med Pär Cronhult på Konkurrenskommissionen, som hela tiden varit ett stort stöd, avslutar Peter Berggren.



Urban Nyholm (till höger) har fått sin sak prövad i domstol. Kramfors kommun ska enligt länsrätten i Härnösand betala drygt en halv miljon kronor i skadestånd till företaget Ådalstrafik Buss & Taxi. Här ser vi Urban tillsammans med Pär Cronhult som är chefjurist på Konkurrenskommissionen

Kramfors kommun trilskas med skadestånd

Konkurrenskommissionen har tidigare utrett ett fall där Kramfors kommun svält ut företagaren Urban Nyholm. Även Företagarombudsmannen har granskat fallet.

Nu har Urban Nyholm fått sin sak prövad i domstol. Kramfors kommun ska enligt länsrätten i Härnösand betala drygt en halv miljon kronor i skadestånd till företaget Ådalstrafik Buss & Taxi. Men kommunen vägrar och har överklagat beslutet.

Det hela började med att kommunen gjorde fel i en upphandling där Urban Nyholm fick sina uppdrag kraftigt beskurna. I åtta år har Urban Nyholm och företaget Ådalstrafik Buss & Taxi, haft kommunen som sin enda kund. När han fått del av samtliga handlingar i anbudsärendet fick han anledning att misstänka att upphandlingen inte gått rätt till. Då kontaktade han Konkurrenskommissionen.

Konkurrenskommissionen konstaterade bland annat att kommunen antagit ett anbud som avvikit från förutsättningarna för upphandlingen, trots att andra anbud som inte uppfyllde kraven hade avvisats.

Urban Nyholm kunde då välja mellan att stämma kommunen för skadestånd och att söka förlikning. På uppmaning av sin advokat försökte Urban Nyholm komma överens med kommunen. Men Kramfors kommun försökte svälta ut honom bland annat genom att segdra förlikningsförhandlingar och undanhålla honom vissa redan avtalade körningar, för att slippa betala skadestånd. Urban Nyholm lämnade då in en stämningsansökan avseende skadestånd.

Kramfors kommun och Urban Nyholm möttes i

Härnösands tingsrätt och den 24 maj kom domen. Och även om Urban Nyholm inte fick rätt på alla punkter så dömdes kommunen ändå att betala ut ett skadestånd på drygt en halv miljon kronor för den första delen av målet.

För den andra delen har han krävt 2,4 miljoner kronor i skadestånd. Men där gick rätten på kommunens linje. Det har gjort att Urban Nyholm överklagat beslutet i den andra delen av målet.

Kramfors kommun har i sin tur gjort ett överklagande om leder till att utbetalningen av de pengar som Urban Nyholm tilldömts spärras. Det kan ta upp till ett år innan hovrätten tar upp ärendet. Under tiden lider Urban Nyholm stor ekonomisk skada.

– Jag betraktar detta som trakasserier och har därför polisanmält Kramfors kommun, säger Urban Nyholm.

Polis och åklagare utreder dessutom frågan om urkundsförfalskning alternativt osant intygande och försök till bedrägeri.

– Efter upphandlingens avslut begärde jag och fick till slut ut samtliga då aktuella handlingar, bland annat utvärderingar med mera vilka visade att jag hade rätt. Men efter några månader började det plötsligt dyka upp nya, av kommunen efterhandskonstruerade, handlingar i arkivet, säger Urban Nyholm.

Kampen för rättvisa går vidare för Urban Nyholm. Inom ett år kommer ärendet att tas upp i Hovrätten i Sundsvall.

– Under den här resans gång har det varit tur att Konkurrenskommissionen och Företagarombudsmannen funnits till för hjälp och stöd. Jag är evinnerligt tacksam för det, avslutar Urban Nyholm.

Offentliga affärer från norr till söder

detta ske inom ramarna för den ordinarie vården och inom gällande maxtaxa. Den nu aktuella typen av privatfinansierad landstingsverksamhet som konkurrerar med den icke skattefinansierade sjukvården får däremot inte förekomma. Fertilitetsbehandlingarna på den allmänna marknaden stred således mot kommunallagen och hälso- och sjukvårdslagen samt snedvred konkurrensen. Efter Konkurrenskommissionens bedömning har ledningen för Huddinge universitetssjukhus AB meddelat att bolaget skall upphöra med den kritiserade verksamheten.

Fortifikationsverket i Eskilstuna hade i en upphandling av städtjänster begränsat förutsättningarna så att endast ett litet fåtal leverantörer kunde komma ifråga för att lämna anbud. Trots att upphandlingen omfattade över 800 000 kvadratmeter lokalvårdsyta spritt på preliminärt 36 platser i Sverige fick anbud på enskilda städobjekt eller delar av entreprenaden inte förekomma. Endast mycket stora företag med rikstäckande verksamhet kunde således komma i fråga för att lämna anbud, medan mindre, lokala företag utestängdes helt. Konkurrenskommissionen bedömde att den aktuella upphandlingen inte hade handlagts i enlighet med lagen om offentlig upphandling och att konkurrensens snedvridits. Upphandlingen utsattes senare även för intern kritik inom försvarsmakten och fick göras om.

Västerviks kommun hade vid upphandling av flygbränsle till den kommunala Mommenhåls flygplats antagit anbud som var dyrare än lägsta bud. Av förfrågningsunderlaget framgick som ett s.k. miljökriterium att förekommande "samordning av transporter i syfte att minska bränslekostnaderna" skulle prioriteras vid anbudsvärderingen. Vid värderingen kom emellertid den omständighet att den billigaste anbudsgivaren samordnade sina transporter istället att åberopas mot honom, som en fördyrande och därmed diskriminerande omständighet. Konkurrenskommissionen uppmärksammande det motsägelsefulla i förfarandet och påpekade att en upphandlare aldrig får frångå de förutsättningar fören upphandling som angivits i förfrågningsunderlaget. Konkurrenskommissionen bedömde att den aktuella upphandlingen inte hade handlagts i enlighet med lagen om offentlig upphandling och att konkurrensen därmed kommit att snedvridas. Efter Konkurrenskommissionens bedömning har Västerviks kommun betalat den fördelade anbudsgivaren fullt skadestånd i anledning av upphandlingens handläggning.

Karin Ekdahl

Offentliga affärer från norr till söder

Hultsfreds kommun hade beslutat bevilja ett privat företag ekonomiskt stöd i formen tidsbegränsad kommunal borgen på 8 miljoner kronor. Konkurrenskommissionen påpekade att kommunalt stöd till enskild näringsidkare normalt inte får förekomma. Konkurrenskommissionen bedömde därför att aktuella stödet stred mot kommunallagen samt snedvred konkurrensen. Det kommunala borgensbeslutet förklarades senare olagligt och upphävdes av domstol.

Uppvidinge kommun i Åseda hade antagit ett anbud avseende isbanmaskiner som var drygt 17 procent dyrare än lägsta bud. Kommunen hade inte gjort någon bedömning av vad som varit det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, utan istället tillämpat en i praktiken fri anbudsprövning. En genomgång av anbudshandlingarna visade att det vinnande anbudet var skrivet samma dags som kommunen påstår att de postat förfrågningsunderlaget. Vinnande anbudsgivaren synes således även ha haft del av förfrågningsunderlaget tidigare än sina konkurrenter. Konkurrenskommissionen bedömde att den aktuella upphandlingen var olaglig och att konkurrensen därmed snedvridits. För närvarande pågår en process om skadestånd i domstol för den förfördelade leverantören.

Nybro kommun hade vid vissa delupphandlingar avseende taxi- och budtransport-tjänster antagit anbud som var dyrare än lägsta bud. Avtal i upphandlingen tecknades vidare med giltighet upp till sju år. Konkurrenskommissionen påpekade att upphandlingsupdrag inte annat än undantagsvis får avse perioder som överstiger fyra år. Kommissionen bedömde att upphandlingen i den del som avsåg matttransporter till enskilda inte hade handlagts på ett objektivt och affärsmässigt sätt. Kommunens agerande snedvred därmed konkurrensen. Efter Konkurrenskommissionens bedömning har Nybro kommun förlikningsvis träffat överenskommelse med den förfördelade anbudsgivaren om skadestånd.

Osby respektive Östra Göinge kommuner köper, utan föregående upphandling i konkurrens, tjänster för renhållning från det gemensamt helägda Östra Göinge Renhållnings AB. Trots att avrop årligen sker för över 17 miljoner kronor har något skriftligt avtal emellertid inte upprättats mellan kommunerna och bolaget. Konkurrenskommissionen påpekade att det inte är möjligt för en kommun att utan konkurrensupphandling köpa varor eller tjänster direkt från ett hel- eller delägt företag. Kommissionen bedömde att den aktuella upphandlingen inte hade handlagts i enlighet med lagen om offentlig upphandling och att konkurrensen därmed kommit att snedvridas.



Advokat Hökeberg besvarar frågor om upphandling

Ulf Hökeberg är advokat på Advokatfirman Fylgia i Stockholm. Han är inriktad på konkurrens- och marknadsrätt och hanterar ofta ärenden som rör offentlig upphandling.

Vad gör en företagare om han eller hon anser att något inte gått rätt till i en upphandling?

– Man kan anmäla fallet till Konkurrenskommissionen eller till Nämnden för offentlig upphandling. Vilka rättsliga åtgärder som företagaren kan vidta är beroende av om avtal är träffat med en den vinnande anbudsgivaren eller inte. Är sådant avtal ännu inte träffat kan man begära vad som kallas överprövning och det gör man hos länsrätten. Det är då viktigt att begära s.k. inhibition. Så länge avtal inte träffats kan länsrätten förordna att upphandlingen får avslutas först sedan något eller några fel rättats till, eller att hela upphandlingen ska göras om. Om avtal har träffats med vinnande anbudsgivare går det inte att med domstols hjälp få rättelse av upphandlingen eller att få avtalet undanröjt. Då återstår bara att lämna in en stämningsansökan och begära skadestånd och det gör man hos tingsrätten, förklarar Ulf Hökeberg.

Kostar det inte väldigt mycket att anlita advokat?

– Advokater är också företagare och tar betalt för sina tjänster. Debiterat arvodeska vara skäligt. En företagare som anlitar advokat bör fråga vad det kostar, dvs vilket timarvode som kommer att gälla. När det gäller rättegångskostnader, så gäller inte rättsskyddsmomentet i företagsförsäkringen för överprövningsmålen i länsrätt. Något försäkringsskydd finns alltså inte för dessa mål. I målen i länsrätt får vardera parten stå för sina egna rättegångskostnader och man kan alltså inte bli skyldig att ersätta motpartens rättegångskostnader. När det gäller målen om skadestånd i tings-

rätt gäller rättsskyddet i företagsförsäkringen. I skadeståndsmål är det också så att den som förlorar målet normalt sett får betala även motpartens rättegångskostnader, men även detta täcks inom ramen för rättsskyddet. Man måste dock ha försäkringen gällande när tvisten uppstod, säger Ulf Hökeberg.

Vad bör man känna till som företagare innan man går till domstol?

– Klienten måste vara medveten om att det kan finnas risk för att han eller hon kommer att betraktas som en bråkstake. Det förekommer att företagare blir mer eller mindre svartlistade hos kommunen eller landstinget. Det är därför viktigt att inte bara göra en rättslig bedömning av ärendet utan även göra affärsmässiga överväganden, berättar Ulf Hökeberg. En process i tingsrätt tar normalt sett 1-2 år från stämning till dom. I länsrätt går det normalt sett snabbare. Sannolikt kommer det också att uppmärksammas i de lokala medierna. Sådant är viktigt att känna till och därför talar jag om detta med mina klienter, säger Ulf Hökeberg.

Hur många skadeståndsfall utfaller till företagarens fördel?

– Många fall går till förlikning där företagaren och den upphandlande enheten gör upp i godo. Dessa fall blir allt fler. Min uppfattning av de ärenden där jag inte avrätt företagaren från att vidta rättsliga åtgärder, är att företagaren i de flesta fall fått ersättning, säger Ulf Hökeberg.

Karin Ekdahl

Regeringens förslag stoppades

Den Nya Valfärden har genom Konkurrenskommissionen lämnat ett remissyttrande på den statliga utredningen "Mer värde för pengarna". Redan då varnade Konkurrenskommissionen för att låta offentliga upphandlare få direktupphandla för långt högre belopp än vad som är möjligt idag.

I utredningen föreslogs att gränsen för direktupphandling skulle vara sju basbelopp. I propositionen (regeringens förslag som beslutas av riksdagen) föreslogs fem basbelopp. Efter kraftfull kritik från flera håll blev beslutet så småningom att samma regler som idagska gälla, det vill säga ett basbelopp.

Med direktupphandling menas att man kan köpa en vara eller tjänst utan att ta in anbud från flera leverantörer eller utförare. Nackdelen med det är att företag inte får reda på att en upphandling är på gång. Det finns ingen annonsering, inga tydliga anbudsunderlag med mera. Därför kan direktupphandling i värsta fall leda till korruption.

Patrik Engellau och Pär Cronhult har debatterat frågan under året och bland annat skrivit en debattartikel som publicerats i Dagens Industri. Det är viktigt för många små fö-



retag att få vara med i upphandlingar. Inte sällan betyder upphandlingsuppdragen stor del av omsättningen i företaget.

Efter den hårda kritiken drog finansutskottet tillbaka förslaget om att höja beloppen för direktupphandling och stoppade därmed regeringens förslag.

Kampen mot Pomperiopossaeffekten

Den Nya Valfärden har under året som gått arbetet för att ändra den lag som gör att företagare betalar skatt på förluster. Det låter som en saga men är alldeles sant. Många personer, främst inom IT-branschen har drabbats av så kallade Pomperiopossaeffekter. Tillsammans har dessa företagare bildat ett nätverk som initierats och drivs av Den Nya Valfärden. Nätverket fick namnet Pomperiopossa efter en debattartikel som Astrid Lindgren skrev år 1986 när hon fick betala 103 procent i skatt. Somliga företagare som drabbas idag har tusentals procent i skatt.

I kampen för att få bort den orättvisa lagstiftningen har nätverket Pomperiopossa fått nya och lite oväntade vänner. Två av de främsta förkämparna lyckades förenas över blockgränserna för att de ansåg att lagen fick absurda konsekvenser. Samarbetet är tämligen ovanligt och därför spännande. Därför tar vi pulsen på Catharina Hagen (m) och Per Rosengren (v), båda riksdagsledamöter i skatteutskottet och båda engagerade för att få bort Pomperiopossaeffekterna. Vad får deras företagardjärtan att klappa?

Företagande skapar välfärd



Catharina Hagen (m) brinner för företagarefrågor. Sedan 1998 är hon riksdagsledamot från Stockholm. När barnen är små gör de flesta politiskt aktiva ett uppehåll, men Catharina Hagen har gjort tvärt om.

– Jag började med politik när barnen var små och gick med i moderaterna. Samhällsfrågor har alltid roat mig men det var skolfrågor som väckte mitt intresse och jag blev invald i skolstyrelsen

Intresset för företagarefrågor har också funnits med länge.

– Jag känner personligen åtskilliga företagare. Jag ser hur många arbetar och sliter, hur de riskerar att stå utanför delar av det sociala skyddsnätet och kanske har svårt att ta ut en ordentlig lön. Företagandet innebär ett stort risktagande. Man borde ta vara på den positiva energin hos företagare. Det finns jävlaranamma och ofta är företagare starka individer.

våga tala om att entreprenörskap ska ge lägre beskattning som kompensation för riskerna. Utöver att företagaren kan förlora satsat kapital har man som sagt ofta haft en sämre löneutveckling och därmed sämre socialförsäkringsskydd.

Företagande genererar välfärd, menar Catharina Hagen. Hon oroar sig för att kapital och kunskap försvinner från Sverige. Pomperiopossafallen har gjort henne ännu mer bekymrad.

– Vi går miste om duktiga entreprenörer som flyttar eller helt avstår från att starta företag på grund av våra lagar. Dessutom går mängder av arbetsstillfällen förlorade.

– Vi uppmärksammade tidigt Pomperiopossafrågan och skrev om problemet i vårt vårbudgetförslag hösten 2001. Tidigt i våras trodde vi att regeringen skulle agera men inget hände. I januari försökt vi tillsammans med andra partier i skatteutskottet att ta ett så kallat utskottsinitiativ för att försöka skynda på ärendet. Då hävdade finansdepartementet att de arbetade med frågan. Men inget hände. De borgerliga partierna tröttnade till slut och började tillsammans med miljöpartiet samt vänsterpartiet återigen mullra om utskottsinitiativ. Och då blev det fart på socialdemokraterna som inte ville stå ensamma kvar. Resultatet blev att ett beslut i Pomperiopossafrågan ska kunna tas till hösten.

Tyvärr kommer Catharina Hagen inte att fortsätta som riksdagsledamot efter valet. Hon går vidare till nya utmaningar. Under åren som riksdagsledamot tycker att det har varit ett gott samarbete med Den Nya Valfärden.

– Den Nya Valfärden är samhällsentreprenörer som driver seriöst arbete och har alltid väl genomarbetade förslag. Det finns inte alltid tid och kapacitet inom partierna att tänka nytt. Därför är tankesmedjor som Den Nya Valfärden ett viktigt komplement.

Karin Ekdahl

”Jag ser hur många företagare som arbetar och sliter, riskerar att stå utanför delar av det sociala skyddsnätet och kanske har svårt att ta ut en ordentlig lön.”

Catharina Hagen antar gärna Björn Rosengrens utmaning att skapa ett företagarklimat i världsklass. Men hon efterlyser fler konkreta förslag och mindre prat från näringsministern.

– Spelrummet för företagare måste bli större. Inom många

områden är det idag tillträde förbjudet för egna initiativ. Vården och skolan borde göras mer tillgängliga för människor som vill starta nya företag.

– Jag tycker att den viktigaste skattefrågan för företagare är att slopa fåmansbolagsreglerna och förmögenhetsskatten. Det är kränkande att företagarnas risktagande inte återspeglas i skattelagstiftningen. Vi måste



Per Rosengren, riksdagsledamot från Mariestad, tycker att det finns mycket att förändra för att Sverige ska få ett företagarklimat i världsklass.

Orättvisor drabbar fattiga och rika

Per Rosengren från Mariestad är riksdagsledamot sedan 1994. Trots att han på gymnasiet var kassör för konservativ ungdom är han nu vänsterpartist med djupt engagemang i företagarfrågor. Per Rosengren är uppvuxen i en företagarfamilj och har ofta jobbat extra i föräldrarnas färgbutik.

Per Rosengren ser gärna att skattetillägget försvinner, att 3:12- reglerna görs om och att förslaget om att arbetsgivaren ska betala de 60 dagars sjuklön dras tillbaka. Men han är skeptisk till att sänka arbetsgivaravgifterna.

Han läste till civilekonom i Lund och på Lärarhögskolan i Uppsala. Det var där känslorna väcktes för vänstern. Men först var han medlem i KPML:r.

– Jag deltog i den första delen av introduktionsstudiecirkeln, men hoppade av när vi kom till kapitlet om Stalin, förklarar Per Rosengren.

Innan han började arbeta som lärare jobbade han på skattemyndigheten i Skaraborg i fem år. Där fick han arbeta med både taxering och på revisionsenheten.

– Jag har fått förståelse för företagandets villkor. Ta till exempel det här med facket. Små företag har inte alltid fackliga avtal, men relationen mellan arbetsgivare och anställda kan ibland vara bättre än om det hade funnits ett sådant. Det viktiga är att båda parter är medvetna om sina rättigheter och skyldigheter.

Per Rosengren är en man som överraskar. Kanske är det därför som medierna älskar att skriva om vänsterpartisten som slåss mot regeringen i företagarfrågor. Under året som gått har han tillsammans med de borgerliga politikerna i skatteutskottet drivit frågan att göra om lagen för att förhindra Pomperipossaeffekter. Det har varit en tung och segdragen kamp - inte minst mot Finansdepartementet.

– Orättvisor i systemet måste förändras oavsett om de drabbar fattiga eller rika. Ibland kan jag uppleva att en del socialdemokrater har haft en ”ni får skylla er själva mentalitet” när det gäller Pomperipossafrågan. Men man kan inte ha orimliga system. Och det är ju fullkomligt orimligt att ha skatt på en förlust.

Varför har det då varit så trögt att få till en förändring?

– Det finns bromsklossar på Finansdepartementet som hellre vill ha vackra, rena teoretiska lösningar på pappret än regler som överensstämmer med verkligheten. Kanske saknas den verkliga viljan. Det går ju ofta snabbt att förändra åt andra hållet när regeringen vill införa stopplagstiftning eller något liknande, säger Per Rosengren.

Han tycker att det finns mycket att förändra för att Sverige ska få ett företagarklimat i världsklass. Reglerna för arvskiften i bolag bör göras om, en normallönemodell bör införas i stället för 3:12- reglerna och skattetillägget bör tas bort. Men Per Rosengren tror dock inte på att sänkta arbetsgivaravgifter skulle innebära att företag anställer fler.

– Om man skulle sänka arbetsgivaravgifterna med några procentenheter skulle det påverka marginellt. Däremot skulle vinsten öka i företagen. Men det skulle inte innebära något för sysselsättningen.

Den senaste debatten om att arbetsgivaren ska ta över ansvaret för de 60 första dagarna av sjukskrivningar oroar Per Rosengren.

– Många företagarorganisationer gick kanske ut lite förhastat i den frågan. Jag tycker att Den Nya Valfärden har varit intellektuellt hederliga där och sagt att det kan vara bra för mindre företag men att man kan ha andra invändningar. Jag delar Den Nya Valfärdens bedömning och tror att förslaget kan skapa likviditetsproblem och att det kanske inte ger så stora effekter för sjukskrivningsproblemet i sig.

Per Rosengren hoppas att han bli invald ännu en period i Riksdagen. Om partiet får regeringsställning eller inte beror på valresultatet.

– Jag tycker att vi ska få sitta med i regeringen. Men om vi ska samarbeta igen eller inte beror på valresultatet. Vänsterpartiet måste få rejält stöd om det ska hålla en period till. Men jag är optimistisk. Det lär ju inte bli en borgerlig regering i alla fall, skrattar Per Rosengren.

Karin Ekdahl

Anställda betraktas som företagare

Patrick Morsing jobbade på en IT-konsultfirma som bestod av ett 20-tal högt utbildade personer. Han arbetade mestadels med datasäkerhet, projektledning och utredningar. Firman köptes sedermera upp av Icon Medialab.

Företaget hade en policy att alla medarbetare skulle få chansen att bli delägare i företaget när de jobbat där ett år. Systemet hade inrättats för att personalen skulle känna sig delaktiga och engagera sig i företagets tillväxt och att duktiga personer skulle vilja stanna kvar i företaget.

Efter att ha blivit anställd och arbetat i företaget i drygt ett år fick också Patrick Morsing chansen att köpa några aktier, vilket han också gjorde. Patrick Morsing var då ägare till 0,3 procent av företaget.

Om man äger två procent av företaget klassas man som fåmansbolagsägare. Men vad Patrick Morsing inte visste var att för konsulter inom exempelvis IT-branschen finns ett undantag. Därför kan även anställda räknas som fåmansföretagare. Och som fåmansbolagsägare får man inte kvitta sina försluter mot vinster. Det gör att han har en skattekuld på omkring 150 000 kronor.

Patrick Morsing betraktar sig själv i första hand som anställd och inte som företagare.

– Jag har inget inflytande över vare sig budget, personal eller lokaler. Trots detta anses jag vara delägare i bolaget. Det är till och med så att en del handläggare på skattemyndigheten tycker att lagstiftningen är orimlig - men de hänvisar ändå till sist till reglerna.

Som fler andra anställda har också Patrick Morsing engagerat sig i nätverket Pomperipossa.

– Om Den Nya Valfärden inte uppmärksammat frågan hade det kanske aldrig blivit någon förändring, säger Patrick Morsing.

Patrick Morsing är trots allt optimistisk inför framtiden.

– Det finns ett stort behov av datasäkerhetsprodukter så affärsidén finns redan. Kanske startat jag och mina kollegor ett eget bolag och jobbar vidare.

På frågan om han skulle kunna tänka sig att äga aktier i det bolag han arbetar svarar Patrick Morsing - javisst!

– Men det skulle i så fall vara ett utländskt bolag så att man slipper de krångliga och orättvisa reglerna i Sverige. Posten och Telia gör ju det så varför skulle inte jag?



Anders Kingstedt, drabbad av Pomperipossaeffekten.

Beskatta inte förluster

Det senaste året har det gått upp för allt fler företagare att de kommer att drabbas av Pomperipossaeffekten vilket innebär att de beskattas för förluster. Ett stort antals svenska företagare och även anställda tvingas betala hundratusentals kronor i skatt på vinster de aldrig gjort. En av dem är Anders Kingstedt.

Anders Kingstedt och en kamrat startade år 1995 ett "traditionellt" IT-företag. Företaget byggdes på grundval av ett allmänt intresse för företagandet och en vision om att bygga det "goda företaget", ett företag där alla hjälptes åt att arbeta mot gemensamma mål.

Några år senare hade företaget tolv personer anställda. Produkten var framgångsrik och konkurrenter inom samma bransch fick slutligen upp ögonen för Anders Kingstedts verksamhet. De beslöt att lägga ett bud på hela företaget. Betalningen skedde i aktier.

Ett och halv år senare kom kallduschen. Företaget som köpte Anders Kingstedts företag gick i konkurs. Det fiktiva värdet som aktierna hade vid försäljningen var 2,2 miljoner kronor. Men skatteeffekten gjorde att det sammanlagt blev minus 410 000 kronor för fyra års slit.

– Staten tackar mig för att jag betalt in stora summor i skatt och satt tolv personer i arbete genom att kräva mig på 410 000 kronor, säger Anders Kingstedt.

För att skapa uppmärksamhet kring de orättvisor som lagstiftningen för med sig har Den Nya Valfärden satt igång nätverket Pomperipossa.

Tillsammans med Den Nya Valfärden har de som drabbats av Pomperipossaeffekterna uppvaktat både riskdagsledamöter, statssekreterarna i närings- och finansdepartementen (finansdepartementet ansvarar för frågan) och talat med ministrar. Arbetet har gett resultat. Förhoppningsvis blir det en lagändring i höst. Men det har inte varit en enkel match.

Först efter det att de borgerliga partierna i skatteutskottet tillsammans med vänsterpartiet och miljöpartiet började hota med utskottsinitiativ blev det lite fart.

Finansdepartementet skickade ut ett lagändringsförslag på remiss. Problemet var då att det inte sades rakt ut att förändringen ska gälla retroaktivt, vilket är nödvändigt om hotet ska lyftas från de drabbade. Dessutom har regeringen dröjt så länge med att presentera sitt förslag att någon proposition inte kommer att kunna läggas fram för Riksdagen före valet.

Men så småningom tog ett enigt utskott, även med socialdemokraterna ett initiativ för att tvinga fram en proposition i sommar som kan tas tidigt av höstrikdagen. Man har även angett att förslaget ska gälla retroaktivt från 1 januari 1999.

Varför har det varit så svårt att få till en lagändring som alla politiker tycker är felaktig?

– Jag tror att det finns en rad fördomar om företagare och entreprenörer, säger Anders Kingstedt. När jag exempelvis talade med en handläggare på LO medgav han "att man har sina fördomar om företagare". Det är skrämmande tycker jag. Vi har på flera ställen stött på en mentalitet där företagare ses som potentiella skattesmitare. Men den bilden stämmer dåligt överens med verkligheten. Jag betalar gärna skatt, men inte på pengar jag aldrig har haft och inte flera 100 procent skatt eller ännu mer.

Medan förändringsarbetet pågått har Anders Kingstedt slitits mellan hopp och förtvivlan.

– Å ena sidan är jag positivt överraskad att politiker tar sig tid och talar med oss vanliga människor om våra problem. De allra flesta partierna, med något undantag, har velat träffa oss. Men å andra sidan undrar jag hur en sådan uppenbar felaktighet i lagstiftningen kan vara så svår att ta bort.

Ibland går det snabbt för regeringen att få fram lagförändringar.

– Det går ju himla snabbt när olika "stopplagstiftningar" ska fram, säger Anders Kingstedt med ironi i rösten.

Mitt i all elände anar Anders Kingstedt ljus i tunneln.

– Det är ändå fantastiskt att vi lyckats ena så många personer bakom en hjärtefråga och att det finns ett kraftfullt engagemang bland företagare. En positiv erfarenhet är också att ha fått stifta bekantskap med Den Nya Valfärden. Flera andra företagargrupper har inte i handling verkat för att göra något konkret för att hjälpa oss, men Den Nya Valfärden har hela tiden funnits med och samordnat insatserna. Utan den hjälpen hade frågan aldrig fått så stor uppmärksamhet och kanske hade det inte heller blivit någon förändring, säger Anders Kingstedt.

”Denna uppfinning kan aldrig bli lönsam.

Chefen för USA:s postväsende då han cirka 1845 fick erbjudande att köpa patentet till Morses elektriska telegraf.

”Telefonen har alltför många brister för att kunna ha någon praktisk användning.

Telegrafbolaget Western Union tackar nej till Bells patent 1876.

”Radion har ingen framtid.

Lord Kelvin, framstående brittisk fysiker, 1897.

”Inget system för trådlös telegrafi kan bli en seriös konkurrent till våra kablar. Radion har ingen framtid.

Sir John Wolfe-Barry, chef för Western Telegraph Company, 1907.

”En omöjlighet, en utveckling som vi inte behöver spilla mycket tid på.

Den amerikanske uppfinnaren och pionjären inom radiotekniken, Lee De Forest, om televisionen 1926.

”Jag tror det finns en världsmarknad på ungefär fem datorer.

Chefen för IBM, Thomas J Watson, 1943.

”Det finns ingen anledning för någon människa att ha en dator hemma.

Chefen för Digital Equipment, Ken Olson, 1977.

”Internet är kanske en fluga som blåser förbi.

Sveriges kommunikationsminister Ines Uusmann, 1996.

”Järn rostar om det inte används. Stillastående vatten förlorar sin renhet. På samma sätt undergräver passivitet hjärnans kraft.

Leonardo da Vinci.

”Låt oss om möjligt skaffa pensioner och asylor åt de gamla, orklösa och sjukliga; men åt de unga låt oss ge arbete, fri täflan, öppnade banor för utveckling och ädla lefnadsmål!

Fredrika Bremer.

Karin Ekdahl

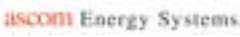
 Adlersons AB FÖNSTERPUTS och RENGÖRING Tel. 08-18 99 33 • Fax 08-19 91 27 • Ordernottagning kl. 8.00-16.00 Vretensborgsvägen 20 • Box 32012 • 126 11 Stockholm Bankgiro 746-4340 • Postgiro 60 41 81-8 Org.nr 556230-6919	Aggeruds Svets & Montage		 AKLA First Aid System	AK Techotel AB	 ALBIHNS
	Allmänna El AB		 ÅKERI AB Box 106, 823 83 Segersta Tel 0279-66 32 45, Fax 0279-66 32 46	ADVOKATFIRMAN FYLGIA	
 Herman Anderssons Plåt AB	 Åkeri Transport & Allservice Tel: 08-550 877 87	 ASCOM Energy Systems	 ATLET		
Årets IT-företag www.ausys.se	 AU-SYSTEM	 Beckmans El AB	 BEIJER BYGGMATERIAL	 Bergström Driftkonsult AB	 BILA
Betald annonsplats	 SIAB Björns Industriprodukter AB	Bohus Biotech AB	 BOK & TRYCK	Borealis AB	Botnia Production AB
 BOLLNÄS FJÄDER AB		 BURGMANN BURGMANN SVENSKA AB	Bygg & Lack AB	Calle & Co Rest. & Catering	 CELLBES
		 CEMENTA HEIDELBERGCEMENT Group	City Mark AB	 Creab Vårt jobb - er trivsel!	 Cromtryck AKTIEBOLAG
 Cybian AB	 Danovia data	Gunnar Davidsson Åkeri AB	 DAXON AB Tjänst & Uthyrning	 Pain Delice DET GODA BRÖDET!	 DICAMED
Dinners Restaurang	 DYNKS MÅLERI AB	 EKAMANT FLEXIBLA SLIPVERKTYG MED SKÄRPA	 EKDAHLS	 J. ENGMAN AB	Elektro-Enoc AB
 Elektronik Mekanik AB Bastionsgatan 7 721 34 Västerås Tel 021-23 43 88 (Rädd 070-535 47 80) Fax 021-12 48 21	Elektro-Tjänst AB	Elektrotjänst i Tyresö	Elfström-Gruppen AB	ELPLAN-GM Kalkyl-Planering	 EMMABODA GRAVVÄRDSINDUSTRI AB
 enera	Engkvist & Son Åkeri AB	Engströms Grävmaskiner	Entreprenad Håltagning AB	EPSILON	 ETON
 EUROPA/FATE AB	 faurecia > exhaust systems	 femtionian reklam & marknadsföring ab 033-258010	 FK BYGG AB Entreprenader • Underlag • Anläggning	FordonsData Nordic AB	 FORSÄCHER Färdplan
Freis Bageri Eftr.	 Frost's MORA	 Gallsäters ÅKERI	Gothia Fästteknik AB	Guldhedens Bingo AB	 GP last
 GW ISOLERING AB	 GVC GENERAL VIBRATING CONVEYOR AB	Gylle Mekaniska AB	 Gylle	Gävleborgs Sjösanering AB	 Lundbeck
Havator AB	 HEAB Heab Byggställningar AB	 HELMARK CAROSSERI AB	 HELOB BYGG AB	 Hinz	HJ:s El & Maskinservice AB
 HOOKS HERRGÅRD	 House of PRINCE	 HOYA	Husab-Hus i Stockholm AB	 HÅLMETODER AB HÅLMETODER & BEVÄRNING • 070 87 81 32	 HÅLMETODER AB



FOTO: PRESSENS BILD/HELÉN ÅKERFELDT

Blonda slingor och en Bloody Mary tack!

I somras träffade jag en kille som hade en idé om att starta kvällsöppna frisersalonger med bar. Två i ett alltså! En klipperia med drinkar till kunderna, som ändå har tråkigt när de blir klippta. Bra eller dåligt kan man kanske ha olika uppfattningar om, men i grunden rätt kreativt tänkt. Inte minst i tider när många kämpar för att få in mesta möjliga aktivitet på minsta möjliga tid. Det mest intressanta var dock inte idén i sig, utan att den stolte idégenereraren avslutade hela diskussionen med att lite uppgivet säga att han hoppades att någon skulle plocka upp idén eftersom han visste att han själv aldrig skulle ta detta vidare. Jag borrade inte djupare, utan släppte samtalet lika lättvindigt som han släppte idén.

Företagande kräver att man vågar satsa och ta risker. Implicit också att man ibland misslyckas. Modet att göra det skiljer verkliga entreprenörer från alla de som bara har en bra idé. Ett bra företagsklimat är ett sådant som plockar fram det modet ur lite fler av oss.

Det vore alldeles för enkelt att påstå att ett bra entreprenörsklimat går att skapa enbart genom politiskt beslutsfattande och avregleringar. Mycket handlar också om förändrade attityder i samhället i stort, undervisningen i skolan samt mediernas sätt att beskriva företag och företagare. Men icke desto mindre har politiken en viktig uppgift, för så länge lagstiftningen och därmed politikerna betraktar företagare som i grunden suspekta kommer det dåliga företagsklimatet i alla dimensioner att bestå.

En viktig förändring vore att, som Den Nya Valfärden föreslår, sluta likställa entreprenörer med anställda. Entreprenörer är inte anställda. Entreprenörer tar en betydligt större risk och har mindre trygghet än anställda. Om man på politisk väg minskar entreprenörens möjlighet att få avkastning för den risk som han eller hon tar så har en stor del av poängen med att vara entreprenör gått förlorad. Resultatet blir då fler anställda och färre entreprenörer. Inte så svårt att lista ut.

Det är just det här synsättet som ligger bakom de så kallade fåmansbolsreglerna, eller 3:12-reglerna, som varit omdiskuterade länge.

I praktiken betyder det att arbetande delägare och entreprenörer beskattas hårdare för vinster som de själva är med och skapar genom en kombination av arbete, och ägande än de eventuella vinster som de skulle kunna ha tagit hem genom passivt ägande i internationella fonder och börsbolag.

Entreprenörer är inte att jämföra med vanliga passiva aktieägare heller, utan de är personer som tror så mycket på det de gör att de vågar lägga alla ägg i en och samma korg. De investerar ofta både sina pengar och sin tid i ett och samma företag. Går det åt skogen så får de givetvis stå sitt kast. Går det bra så bör den risk de tagit belönas. Som det är idag begränsar skattesystemet entreprenörers möjlighet att tjäna pengar, och få avkastning för risktagandet, åttio-timmarsveckorna och slitet i stort.

En hårfrisör som har några anställda i sin salong, som arbetar och sliter i bolaget och som lyckas sälja det till en större hårfrisörskedja beskattas hårdare i den affären, än om hon skulle ha sålt aktier i ett börsbolag med vinst. En reavinst från det egna lilla bolaget på 100 000 kronor innebär en skatt om drygt 40 000 kronor. I fallet med börsbolagsaktierna hade samma vinst "bara" inneburit 30 000 kr i skatt för hårfrisören. För en amerikansk pensionsfond hade skatten i bägge fallen stannat på 15 000 kronor, eftersom fonden bara betalar amerikansk reavinstskatt.

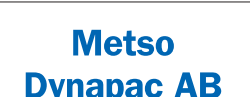
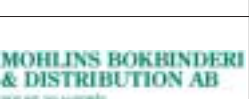
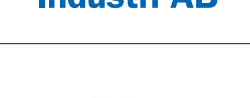
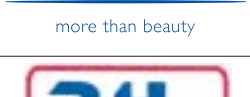
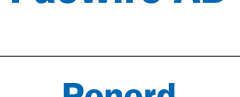
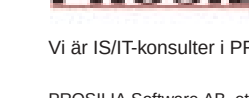
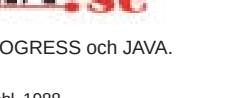
Huvudskälet för att behålla dessa regler verkar främst vara ideologiskt, eftersom skattesumman som 3:12 drar in är en mycket liten del av statsbudgeten. Samma politiker som i det ena högtidstalet säger sig värna om småföretagare, vägrar nästa dag att avskaffa lagar av det här slaget och talar därmed med kluven tunga.

Vad som behövs nu är inte bara faktiska förändringar av regelverk och skattelagstiftning, utan också en vilja och vision att fler idéer ska förverkligas här hos oss. För vem vill inte ha en Bloody Mary hos frissan?

"En hårfrisör som har några anställda beskattas hårdare än om hon skulle ha sålt aktier i ett börsbolag med vinst."



maria rankka
Samhällsdebattör och
delägare i Prime PR.

 Adress: Box 515, Mörby Centrum 182 15 Danderyd Telefon: 08-753 60 30 Telefax: 08-753 35 08	Vi utför utredningar, kontroller och projektering för sjukhus, kontor, skolor, hotell och bostäder m.m.		 Hörningsholms Godsforvaltning	 ICA KVANTUM KATRINEHOLM
	 ICA Supermarket Dragonen Tel 08-514 424 00 www.icadragonen.com	 Industrigalv AB	 ICA Supermarket HJO	 ICA Supermarket ÖRSKÖV
 Jemthälsan	 Alfr. Johansson KOTT & CHARBUTER AB	 Jiwe Galv AB	 IT-Konsult AB Lars-Göran Dahlén	 ICA Supermarket Dragonen Tel 08-514 424 00 www.icadragonen.com
		 Jonex System AB	 Järbo Värme & Sanitet	 Kamas
 KL RÖR AB Tel. 08-550 873 40	 KOCKUMS Maskin AB Box 2006, S-372 02 KALLINGE	 AB KONGAHÄLLA BILCITY	 Krageholm Drift AB	 Kristianstads Boktryckeri AB
 KYL partner	 Kärnverksamheten AB	 LARSSONS MOTOR AB CHEIL & EL	 Le Grand Blue Food AB	 LH VENT TEKNIK Årstad Industriby 3 402 43 Hengo Eckerö Tel 031-51 34 50
 LICHRON CNC-Maskiner	 Leif Kregert Åkeri AB	 Länsförsäkring Kronoberg BANK & FÖRSÄKRINGAR	 Löfstabagarn AB	 MacGREGOR
 Matgrossisten i Skellefteå AB	 Metso Dynapac AB	 epiab	 MIKAs STOCKHOLM	 MikroData AB
 Mjölby Släp & Trailer AB	 MOAB Michael Oldin AB	 MOHLINS BOKBINDERI & DISTRIBUTION AB 111 40, S-171 40 Stockholm TEL. 08-709 10 00	 MEAB Motorelektriska i Näsåker AB	 MUSIK CITY PUNKTEN AB
 NATURENERGI	 Nilssons Plåtbearbetning AB	 NK Eltjänst AB	 NORPIPE	 Norrborns Industri AB
 obicon	 oriflame more than beauty	 Otoplastik i Norr AB	 Pacwire AB	 PARTEK
 Passet SCREEN AB	 PH-jelm Plåt AB	 pharmadule emtunga	 Ponord Fastighets AB	 PARTEK
 PPA Assistansbyrå AB	 Poppelgårdens Driverier AB	 PROSILIA.se Vi är IS/IT-konsulter i PROGRESS och JAVA. PROSILIA Software AB, etabl. 1988 Box 3151 Tel 08 20 29 50 103 63 STOCKHOLM Fax 08 20 47 90 E-post info@prosilia.se Hemsida www.prosilia.se	 Rexroth Mecman	 S M Johannesson AB
 SALA TRYCKERIET AB	 Salénia	 PROSILIA.se Vi är IS/IT-konsulter i PROGRESS och JAVA. PROSILIA Software AB, etabl. 1988 Box 3151 Tel 08 20 29 50 103 63 STOCKHOLM Fax 08 20 47 90 E-post info@prosilia.se Hemsida www.prosilia.se	 SBK:s Åkeri AB	 SCANDINFO MARKETING RESEARCH

Välfärdsstatens dilemma

Thomas Gür, född i Turkiet, är tidigare ledarskribent i Svenska Dagbladet och numera friskribent och samhällsdebattör. Tillsammans med Bijan Fahimi och Patrik Engellau skrev han för snart tre år sedan utredningen Sveriges två gränser, som handlar om svensk invandrarpolitik och gavs ut av Den Nya Valfärden.

Utredningen väckte uppmärksamhet, inte minst för att den presenterade en ny analys av integrationsfrågorna. Den officiella invandrarpolitiken hävdar att problemen beror på att svenskarna är invandrarfientliga. Gür och hans medförfattare visade att detta är fel. Majoriteten av svenskarna har inget särskilt emot invandrare, däremot gillar de inte att försörja invandrare som inte jobbar. Och att invandrarna jobbade betydligt mindre än svenskarna berodde varken på svenskarna eller invandrarna, utan på den svenska arbetsmarknadspolitiken, som gör det svårt för alla outsiders, vare sig de är invandrare eller infödda.

Tycker du att tiden gett er rätt när det gäller invandrarpolitiken, Thomas?

– Absolut. Det vi skrev för tre år sedan har nu kommit upp på agendan. Ett annat exempel är just invandrarfientligheten som minskat i och med att fler invandrare börjat jobba. Det stämmer med vad vi skrev.

– Det syns tydligt i valrörelsen, till exempel i folkpartiets integrationspolitiska förslag som kom för någon månad sedan. Utspellet var mycket likt våra förslag om till exempel jobbgaranti, förändrade socialbidragsregler, ökad arbetskraftsinvandring. Fast det uppmärksammade, men i mitt tycke meningslösa förslaget, med språktester för svenskt medborgarskap kom inte från oss.

Har den officiella invandrarpolitiken påverkats av den insikten?

– Inte så mycket som man skulle önska. Om politiken fokuserade på försörjningsfrågorna i stället för att prata om att det är något fel på svenskarnas attityder skulle mycket vara vunnet. Men utanför politiken pratar nästan alla just om behovet att reformera arbetsmarknadspolitiken för invandrarernas skull, fast inte bara för deras, såklart.

Kan du ge något annat exempel på att boken fått genomslag?

– Vi förespråkade nödvändigheten av arbetskraftsinvandring. Den uppfattningen börjar få rejäl spridning numera, inte minst genom att Svenskt Näringsliv kräver det. Det var förresten Bijan Fahimi, som var med och skrev boken, som utarbetade underlaget för Svenskt Näringslivs ställningstagande.

Ni skrev ju också en hel del om att le Pen och hans meningsfränder troligen skulle få ökat inflytande. Har du några kommentarer idag?

– Tyvärr har vi fått rätt där också. Inte så mycket i Sverige, men desto mer i det övriga Europa. Egentligen var denna utveckling ganska lätt att förutsäga. Välfärdsstaten har ett inbyggd dilemma: ju mer sociala rättigheter som tilldelas medborgarna, desto mer målmedvetet måste man kontrollera gränserna för att hålla dem borta som vill ta sig innanför gränserna och utnyttja rättigheterna.



Thomas Gür, friskribent och samhällsdebattör.

FOTO: SCANPIX/BJÖRN LARSSON

Danskarna har upphävt en del av de sociala rättigheterna för invandrare för att klara problemet. Och engelsmännen talar om att låta flottan patrullera Medelhavet för att avvisa asylsökande.

Hur kommer det sig att motsvarande inte inträffat i Sverige?

– Jag kan svara på två delvis motsägelsefulla sätt. För det första har vår invandrarpolitik utvecklats i samma riktning bakom all självförhållande retorik. Kustbevakningen patrullerar de svenska vatten och uppbär båtflyktingar. Det har blivit mycket svårare för invandrarfamiljer att få hit sina anhöriga. Transportbolag som för hit visumlösa invandrare kläms åt med dryga böter. Ny demokratisk flyktingpolitik, som blev så kritiserad, har i tysthet förverkligats.

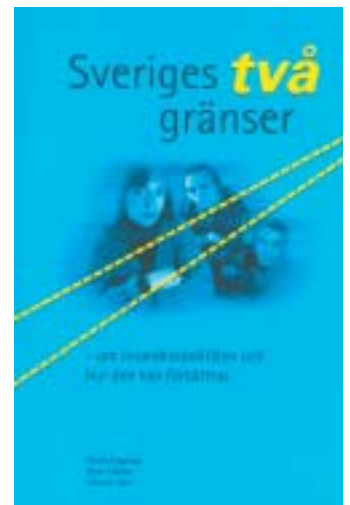
För det andra allt det här sköts snyggare i Sverige än i många andra europeiska länder. På det hela taget är jag glad att jag är invandrare just i Sverige. Vad detta beror på är svårt att säga. Möjligen har det med socialdemokratis och fackets starka ställning att göra. Man har lyckats föra en invandrarpolitik som tar udden av extremisternas budskap utan att själv kunna anklagas för invandrarfientlighet.

Om ni nu kunde förutse så mycket för tre år sedan, kan du då tala om vad nytt som kommer att ske framöver i den svenska invandrarpolitiken?

– Snacket om multikulturalism är moget för intellektuell uppstramning. Den officiella linjen är att alla kulturer är lika mycket värda och att alla människor är lika mycket värda, båda sakerna på en gång. Men det där håller inte, för en del kulturer tycker inte att alla människor är lika mycket värda. Om vi ska låta dessa kulturer hållas måste vi tåla att de diskriminerar mot vissa människor, till exempel kvinnor.

Multikulturalisterna fattar inte att det finns en motsättning mellan just kvinnofrigörelse och total acceptans av alla kulturer. En del kulturer vill inte frigöra kvinnorna. Då gäller det för oss att välja vilket som är viktigast: respekten för varje kultur eller kvinnornas frigörelse.

Det där är ju egentligen rätt självklart. Det konstiga är att det förvirrade önsketänkandet fortfarande styr invandrarpolitiken på den här punkten. Vi tror fortfarande på myten om den ädle vilden. Men verkligheten visar att vilden inte är så ädel, däremot ibland ganska vild.



 Scandiafelt ...a Madison Filter Company	 Senäte	 PIMA SERVICEFÖRETAGET PIMA AB Lärmedelvägen 2, 152 42 Södertälje	 SGT SGT Companies "System Wahlbeck" En världsunik teknik som möjliggör framställning av garanterat icke-återframskallande smycken och andra metallföremål. Översjö Prästgård • 640 61 Stalleholm tel: 0152-410 00 • fax: 0152-410 10 info@sgt.net • www.sgt.net	 SINNAB ... ställen i Färnan ... 021-41 70 80	
 SKYDD'S PRODUKTER	Smidesverkstad AB	 SnickarLaget	Solbågen Förvaltning AB		
Spalding Motor AB	 SPECIALKÄRRODOR AB	 Special produkter AB	<i>Sten Olofssons Åkeri AB</i>	Svenljunga Byggnadsisol. AB	Sven Thilmer AB
 städ tec. Vahlsta Odensvi • 731 93 Köping Tel 0221-600 84 • Fax 0221-600 71		 STÄLLNINGSBYGGAREN I BORÅS AB UTHYRNING, MONTERING HAKI-MURARSTÄLLNING HAKI-RAMSTÄLLNING LÄTTMETALLSTÄLLNINGAR ARBETSPLATTFORMAR 033-12 15 16		 SWEBUS - ett företag i CONCORDIA > BUS	
Svennes Verktygsmekaniska AB	 SBE BrickettEnergi	 GlasBanken Svensk Glasövertvinning AB	 Transport & I.O. Oljeservice AB "Störst & bäst"	 TP SERVICE AB 08-571 519 00	 TANDHÖRNAN
 TARBER TRADING NORDIC AB	TB Industriservice AB	 TBK Education AB	 Kransens Gummi Box 17 • 610 70 VAGNÄRÅD	 TEMA A RECTUS COMPANY Snabbkopplingar	Texla Industri AB
TELESPONS		Texotan AB	THP Paper Converter AB	Tigerholm Innovation AB	Tjörns Omnibusstrafik
		 TORMEK Våtslipssystem för eggverktyg	 TA HYDRONICS	 TRIVSELHUS	TSR AB
 TILLMANS NÄR SMAKEN FÅR AVGÖRA		 TT-Line Förpackning • Transport • Företag • Service	 TVÄTTAB TEXTIL-SERVICE	 Jan Uddén AB	 Dator säkerhet -ergonomi www.unisafe.se
		Unozon Plåt & Mekaniska AB	 UVECO	W. Ruberg AB	 Val de Mar
Valtra Traktor AB	Varbergs Konfektyr AB	 VTF	 VEDUM KÖK & BAD	WENTZEL i Göteborg AB	Wesslen & Kreuger AB
AB C.O. WINBERG & CO BÅTVÄR DJURÖ 130 40 DJURHAMN Telefon 08-571 504 37 Grundad 1906	Vivo Hornstull	 VP Transport Reparatörs Service	WR Controls AB	Woody Huddinge AB	
 VRETA	 Vvk Värme, Ventilation & Kyla	 VVS konstruktioner	 WÄST-BYGG Vi bygger med de nya idéerna! tel: 033 - 23 30 00 www.wast-bygg.se		
 VRÅNGÖ TRANSPORT AB IN I 2000-TALET		 Västerhejde BAGÄRN	Å M Skogsentreprenad AB	 ÄLVSBYHUS	
		Årsta Frukttjänst AB	 Älmestads Kvarn & Transport AB		

Företagare torsk

Det finns en påfallande likhet mellan den spanska fiskeflottan och den regerande svenska socialdemokratin och dess stödpartier. Den spanska fiskerinäringen är störst inom EU och motsätter sig bestämt varje begränsning av sitt fiske. Att det på rätt kort sikt leder till utfiskning och betydande minskningar av flottan förstår alla men det förnekas blankt av näringens företrädare.

I mer upphöjda sammanhang brukar man tala om allmänningens tragedi. Gemensamma betesmarker som enskilda djurägare kan bruka som de önskar blir alltid utnyttjade bortom den punkt där växtligheten förmår att återhämta sig. Det är vad rovdrift definitionsmässigt handlar om.

Rovdriften undviks i samhällen där grannarna har en överenskommelse om ur stor del var och en har rätt till - och där överenskommelsen övervakas.

Socialdemokratin betraktar företagen, särskilt de små, som en allmänning. Och vänstern behandlar företagen på samma sätt som den spanska fiskeflottan hanterar fisken i världshaven. Det statsbärande partiet med sin politiska adel anser sig i praktiken äga det som produceras i landet. Företagare som inte delar den uppfattningen avfärdas som skattekverulanter. Det innebär att företagen utgör en allmänning som odlas av företagare och deras medarbetare men som exploateras av socialdemokratin.

Problemet är att den politiska adeln inget vet om företagande. Den saknar all egen erfarenhet. Hade något liknande gällt för djurhållning skulle partiets företrädare snart hamnat bakom gallret för djurplågeri. Hur som helst har socialdemokraterna lärt sig att man inte vinner valet eller makten genom att gynna småföretagare.

Den som besöker den svenska partiretorikens Ordkyrkogård upptäcker snart att fraser som talar om solidaritet, jämlikhet, jämställdhet och rättvisa nästan alltid betyder Mer pengar till...

Vänstern i Sverige känns igen på att de goda värden den försvarar alltid landar i förslag om mer pengar till... Nu råkar det vara så att mer pengar till alltid betyder mer pengar från. Och sist och slutligen är det företagen som skapar de värden socialdemokratin exproprierar för att befästa sin makt.

Men hur kan det vara möjligt att svenskarna sväljer den här retoriken i årtionde efter årtionde? Vid valurnan har ju faktiskt folk, med få undantag, valt skattehöjarpartier som är fientliga mot företagare och företag. En viktig förklaring är att välfärdsstaten är så sinnrikt konstruerad att de flesta tror att de får ut mer av den än vad de betalar. Det beror i sin tur på den stora lögn som är inbyggd i skattesystemet. Eller, mer hövligt uttryckt, den systematiska desinformation som ligger i systemets konstruktion. Svenska politiker har under lång tid och med stor framgång ägnat sig åt leken gömma skatten. Momsen måste enligt lag bakas in i priset som anges i affären. Bankerna gör tjänst som fogdar och driver in kapitalsskatter som deras kunder ska betala. Företagen tvingas till samma drängtjänst och betalar in arbetsgivaravgifter och källskatter. De flesta medarbetare har mycket dimmiga begrepp om dessa skatters storlek. Och många är nog övertygade om att arbetsgivaravgifter är något som inte har något med den anställdes lön att göra. Orden har sin magi. När sedan deklarationen närmast automatiserats har ett skattesystem tagit form som garanterar att medborgarna förblir i okunighet om skatternas storlek. De osynliga skatterna underskattas i förhållande till de mycket synliga bidragen (transfereringarna).



FOTO: SCANPIX/SVERRE BØRRETZEN

Nu finns det en annan viktig förklaring till svenskarnas politiska val. Av historiska skäl tycks medborgarna just i Sverige värdera oberoendet högre än människor i andra kulturer. Men det handlar inte om någon fiberstark individualism, inte heller om ett ansvarstänkande som gör individen till en självgående och ansvarig person. Det svenska oberoendet är en flykt från personliga band. Vi vill inte ligga familj och släkt till last om det går att undvika. Inte ska den behöva försörja en vuxen person. Det vore ju kränkande för den som blir försörd. I svensk kultur blir en människa vuxen först när hon blivit oberoende av sina närmaste. I de flesta andra kulturer betraktar man den sortens oberoende som en stor olycka.

Nu finns det förstås ett litet problem med det svenska oberoendet. Det har nämligen blivit extremt beroende av välfärdsstaten. Visserligen ogillar de flesta att ligga sin familj till last. Men allt färre verkar ha något emot att ligga anonyma skattebetalare till last.

Under senare decennier har en ny hållning till oberoendet vuxit fram. För många har det blivit självklart att oberoendet inte är fullgott förrän det förenas med en garanterad och arbetsfri försörjning. För socialdemokrater var rätten till arbete en central paroll för några generationer sedan. Men på något förunderligt sätt har rätten till arbete förvandlats till rätten att få arbetsfri försörjning.

Den enda gruppen i samhället som saknar den långa rad rättigheter som svenskarna i övrigt tar för givna är företagarna. De som mer än alla andra skapar de värden vi lever av straffas för det. Självklart är det bara människor med en obändig, fiberstark individualism som envisas att fortsätta om företagare i Sverige. Olyckan för landet är förstås att de blir allt färre.

”Den enda gruppen i samhället som saknar den långa rad rättigheter som svenskarna i övrigt tar för givna är företagarna.”



Lorentz Lyttkens
Fil dr och samhällsforskare.

Har företagsklimatet förbättrats eller försämrats det senaste året?

Maritha Nilsson,
TBK Education, Uppsala:

– Inte har det blivit så mycket bättre, varken generellt eller för vår bransch – tyvärr!

Ann-Kristin Dahlqvist,
Strand City Hotel, Örnsköldsvik:

– Det har ej förbättrats det minsta – fortfarande är vi småföretagare hårt belastade av höga skatter och höga arbetsgivaravgifter. Man vill ju att företaget ska fungera och vågar därför inte ta ut marknadsmässiga löner.

Bengt Svensson,
Industrigolv AB, Gånghester:

– För vår egen del har det blivit betydligt tuffare, vilket har att göra med miljöfrågorna och alla avgifter. Men i stort märker jag ingen skillnad.

STEFAN GRUDIN



FOTO: SCANPIX/TOBIAS RÖSTLUND



EcoDriving



EcoDriving International AB
www.ecodriving.se
alex@str.se
0455-150 25



HeavyEcoDriving

Genom EcoDriving

- kan du minska bränsleförbrukningen med upp till 20 %
- kan du minska dina kostnader för service och underhåll
- kan du minska dina koldioxidutsläpp med upp till 20 %
- minskar olyckskostnaderna enligt erfarenheter i olika företag

EcoDriving är en utbildning som utvecklats i Sverige av EcoDriving International AB med stöd av Statens Energimyndighet och Vägverket. EcoDriving har på kort tid blivit synonymt med "sparsam körning". I utbildningen görs mätningar och analyser av förarens körning. Rutinerade förare blir ofta förvånade över hur mycket de lyckats minska sin bränsleförbrukning, samtidigt som de kommit fortare fram. Efter tre års studier och över tiotusen utbildningar, kan vi konstatera att minskningen av medelförbrukningen under utbildningen varit över 14 %.

Genom HeavyEcoDriving

- kan ditt företag minska bränsleförbrukningen med upp till 20 %
- kan du minska kostnaderna för service och underhåll
- kan du minska koldioxidutsläppen med upp till 20 %
- kan du ge personalen bättre kunskap om **trafik och miljö**
- kan du vidareutbilda personalen i **ekonomiskt körsätt**
- kan du utbilda personalen i hantering av **farligt avfall**

HeavyEcoDriving är en utbildning för förare av tunga fordon som tagits fram av EcoDriving International AB i samarbete med Energimyndigheten, Vägverket och TYA. I samarbetet har även Volvo och Scania bidragit med råd och synpunkter. I utbildningen görs mätningar och analyser av förarens körning. Rutinerade yrkesförare blir ofta förvånade över hur mycket de lyckats minska sin bränsleförbrukning, samtidigt som de kommit fortare fram. Efter femtusen utbildningar kan vi konstatera att minskningen av medelförbrukningen under utbildningen varit över 13 %.

Minska företagets bränsleförbrukning med upp till 20 procent

I samarbete med Vägverket, www.vv.se och Energimyndigheten, www.stem.se

Tack!

Ett stort tack till alla våra annonsörer och andra som under kampanjåret bidragit till vår verksamhet för ett företagsvänligare Sverige!





Personvalskampanjen
för Förnyelse och Företagsamhet

Så här tycker svenska folket

För andra gången genomför Den Nya Valfärden en unik kampanjisamband med valet. På Personvalskampanjens hemsida kan alla väljare hitta sin egen personvalskandidat. Så här går det till:

- Logga in på www.personval2002.com
- Svara på 15 frågor
- Klicka dig till din valkrets
- Se vilka kandidater i valkretsen som svarat likadant och nästan likadant som du
- Du kan också se hur svenska folkets svarat på samma frågor, dels i år och dels vid förra valet

Personvalskampanjen 2002 uppdrog åt opinionsundersökningsföretaget Temo att genomföra en opinionsundersökning om svenska folkets inställning till förnyelse och företagsamhet.

Undersökningen genomfördes i form av 1000 telefonintervjuer med den svenska allmänheten (18 år och äldre), och genomfördes under tiden 3 - 6 juni 2002.

Undersökningen omfattade 15 frågor om förnyelse och företagsamhet. Varje fråga bestod av två påståenden, det ena framfört av personen A, det andra av personen B.

De intervjuade ombads att uppge om de höll med A eller B.



Erik Björkman.

Hitta din egen riksdagskandidat

Alla de ca 4 400 kandidaterna i årets riksdagsval har fått möjlighet att svara på frågorna, skriva valmanifest och länka till egna hemsidor.

Erik Björkman är kampanjledare för Personvalskampanjen 2002:

– Syftet med kampanjen, säger han, är dels att förstärka demokratin genom att hjälpa till att etablera kontakter mellan väljare och kandidater, dels att lyfta fram viktiga företagsfrågor. Vi och Temos experter har strävat efter att göra frågorna så neutrala och balanserade som möjligt.

– Alla riksdagskandidater har fått erbjudande om att medverka. Många har hört av sig och varit mycket positiva till initiativet. Andra har visat mindre intresse, i allmänhet för att de inte gillar idén med personval.

– Personvalskampanjen gör personvalet och valet i allmänhet till något meningsfullt och begripligt för väljarna. På en enda plats på Internet kan man snabbt granska vad politikerna tycker och därmed hitta "sin" personvalskandidat. Utifrån de intressen man själv har, t.ex. företagsklimatet i Sverige, så kan man hitta kandidater som avser att arbeta med dessa frågor i riksdagen om de blir invalda. Nu får vi vanliga väljare en reell möjlighet att påverka riksdagens sammansättning och dagordning och det ska vi ta vara på!

Tänk dig att två personer A och B pratar. Vem håller du mest med?

	A	B	Vet ej/ ej svar
A SÄGER: Om människor får lika och enhetliga villkor ökar allas livskvalitet.	42	51	7
B SÄGER: Med mångfald och individuella lösningar ökar alla människors livskvalitet			
A SÄGER: Vi bör acceptera ett samhälle med stor mångfald där olika invandrargrupper får behålla sin kultur och sina värderingar så länge de inte bryter mot svensk lag.	54	40	6
B SÄGER: Invandrare bör anpassa sig till svensk kultur och svenska värderingar.			
A SÄGER: Om skatterna sänks hotas välfärden.			
B SÄGER: Om skatterna sänks får löntagarna mer pengar kvar och då får alla höjd livskvalitet.	42	50	9
A SÄGER: Anställda ska själva ha rätt att träffa avtal med sin arbetsgivare t.ex. om hur lång en provanställning ska vara.	57	39	4
B SÄGER: Avtal på arbetsmarknaden bör slutas enbart av fack och arbetsgivarorganisation.			
A SÄGER: Om företagen får bättre villkor kommer det att skapa nya jobb.	77	18	6
B SÄGER: Om man ger företagen bättre villkor leder det bara till att företagen själva blir rika.			
A SÄGER: Om Sverige byter kronan mot euron ökar välståndet.			
B SÄGER: Om Sverige byter kronan mot euron förlorar vi kontrollen över den svenska ekonomin.	38	47	14
A SÄGER: Vid nedskärningar på arbetsplatserna bör den som arbetat längst tid bli kvar.	38	56	6
B SÄGER: Vid nedskärningar på arbetsplatserna bör den som är bäst på jobbet bli kvar.			
A SÄGER: Skolan behöver i första hand mer resurser för att utbildningen ska bli bättre.	51	44	5
B SÄGER: Skolan behöver i första hand betyg, ordning och reda och tydlig kunskapsinriktning för att utbildningen ska bli bättre.			
A SÄGER: Den höga sjukfrånvaron bland de anställda inom vård, skola och omsorg beror i första hand på nedskärningarna.	71	22	7
B SÄGER: Den höga sjukfrånvaron bland de anställda inom vård, skola och omsorg beror i första hand på att de offentliga arbetsgivarna är dåliga.			
A SÄGER: Politiker och myndigheter har ett förstahandsansvar för att den enskilde får en rimlig försörjning.	30	65	5
B SÄGER: Den enskilde individen har själv ett förstahandsansvar för sin försörjning.			
A SÄGER: Om människor själva väljer skola och vem som ska ge dem sjukvård eller äldreomsorg ökar orättvisorna i samhället.	31	64	5
B SÄGER: Människor ska ha rätt att själva välja skola och vem som ska ge dem sjukvård eller äldreomsorg.			
A SÄGER: En rejäl sänkning av arbetsgivaravgifterna vore den bästa metoden att öka sysselsättningen.	44	48	8
B SÄGER: Staten behöver arbetsgivaravgifterna för att garantera sjukförsäkringen och pensionerna. Arbetsgivaravgifterna bör därför inte sänkas.			
A SÄGER: För människors framtida välbefinnande är det viktigast att medborgarnas företagsamhet och driftighet tillvaratas bättre än idag.	47	46	7
B SÄGER: För människors framtida välbefinnande är det viktigast att de välfärdssystem som byggts upp i landet inte raseras.			
A SÄGER: Offentlig service som till exempel lokaltrafik och skötsel av gator och parker sköts bäst i kommunens egen regi.	41	56	2
B SÄGER: Offentlig service ska mer än idag konkurransutsättas, det vill säga privata företag ska kunna ge anbud på parkskötsel mm.			
A SÄGER: Det demokratiska inflytandet i samhället ökar om staten och kommunerna driver företag.	43	49	8
B SÄGER: Politiker bör inte driva företag. Därför bör företag som ägs av staten eller kommunerna säljas.			

Personval konkurrens-utsätter politiker

Gustav Blix är en nyexaminerad civilekonom från Handelshögskolan som vill bli riksdagsledamot till hösten, eller lärare - om personvals-rösterna interesserar till. Han tycker att personval är ett bra sätt att stärka ansvarskänslan hos de folkvalda. Dessutom är det ett bra sätt att öka konkurrens till de åtråvärda posterna i riksdagen.

Gustav Blix är moderat och brinner för många olika frågor. Han tycker att utbildning och skolpolitik är en ödesfråga för hur Sverige ska kunna komma att utvecklas i framtiden. Flykting och invandrarpolitiken måste bli humanare. Det behövs mer radikala grepp inom den ekonomiska politiken med bland annat sänkta inkomst- och kapital skatter. Bostadspolitiken har nått vägs ände tycker Gustav Blix.

– På vissa orter vill ingen bo och många hyreshusgator tomma. På andra ställen är bostadsmarknaden överhettad och det går knappt att få tag på lägenheter. Bostadspolitiken är ett problem på många ställen, men problemen ser olika ut. Här finns mycket att göra, hävdar Gustav Blix.

Men den allra största utmaningen tycker Gustav Blix är att ändra på vilket sätt politiken verkar. Han menar att det är viktigt att tydligt avgränsa vad politiker ska göra. Ofta kan en hel del makt delegeras tillbaka till medborgarna.

– Jag tycker inte att vi i första hand ska vara tjänste-

männens chefer inom offentlig förvaltning utan vara medborgarnas företrädare. Vi behöver också fler politiska entreprenörer som kan komma med olika förslag till lösningar på samhällsproblem, säger Gustav Blix. Men en hel del beslut skulle också skjutas tillbaka till medborgarna. Det finns mycket som politiker inte skulle behöva lägga sig i.

Gustav Blix var en av de första att besvara Personvalskampanjen 2002: senkat. Svaret kom in snabbt eftersom han gillar personvalstanken.

Idag kan de flesta inte ens namnge vilka företrädare de har i riksdagen. Idén med personval är bra för att det stärker banden mellan väljare och valda. En annan positiv effekt är att politiker får en starkare ansvarskänsla om de är personligt valda av medborgarna.

– Personvalet är också ett sätt att få in fler kontrollmekanismer. Dessutom ökar konkurrensen mellan politiken och det är bra. Om jag lovar en massa saker i valrörelsen som jag sedan inte verkar för under mandatperioden kan ju väljarna mer konkret ställa mig till svars än ett helt parti, argumenterar Gustav Blix.

På sajten www.personval2002.com kan väljarna vid sidan av att besvara enkäten och hitta sin personvalskandidat också ta personlig kontakt med politikerna. Gustav Blix har dessutom bifogat en länk till den egna hemsidan www.gustavblix.com.

– Personvalskampanjen 2002 är ett strålande initiativ. Det personliga samtalet är också viktigt. Jag har



Gustav Blix.

FOTO: JEANETTE THURESSON

fått en hel del kontakt med väljare via hemsidan.

Politiskt ledarskap är viktigt tycker Gustav Blix. Han menar att förre moderatledaren Carl Bildt, Jan Björklund som är skolborgarråd i Stockholm och moderaternas förstanamn i Stockholm Kristina Axén Olin är exempel på skickliga politiker som är tydliga i sitt ledarskap och skickliga samhällsdebattörer.

Själv hoppas Gustav Blix på en plats i riksdagen till hösten. Men det krävs många kryss i den stora valkretsen Stockholms stad. Om han blev statsminister skulle de första åtgärderna vara att förbättra skolan och bryta bidragsberoendet så att fler kan leva på sin lön. Det innefattar också ett bättre företagarklimat, förklarar han.

– Men om jag inte blir riksdagsledamot kan jag tänka mig att bli lärare, säger Gustav Blix.

Gustav Blix brinner för många frågor och har flera järn i elden. Vilka idéer som ska smidas till hösten får vi veta efter valet den 15 september.

Karin Ekdahl

Partival med inslag av personval är bra

Veronica Palm är utbildad barnskötare och jobbar som ombudsman på Unga Örnar. Hon kandiderar till riksdagen på platsnummer sex för socialdemokraterna i Stockholms stad och brinner för rättvis- och välfärdsfrågor.

Vid sidan av att jobba med politik gillar hon att umgås med dottern Alva, som är ett år gammal.

Veronica Palm är 29 år gammal och har redan en egen partibakgrund inom SSU där hon suttit i förbundsstyrelsen i sex år. Dessutom har hon suttit i Europaparlamentet i ungefär ett år. Till hösten kommer hon sannolikt att bli riksdagsledamot för socialdemokraterna.

– Idag har vi sju mandat och jag står på sjätte plats. På listan står Bosse Ringholm etta och jag hoppas på att han ska bli finansminister, så jag borde komma in, berättar Veronica Palm.

Det råder ingen tvekan om att traditionellt mjuka rättvisefrågor är det som Veronica Palm brinner för. Jämställdhet, antirasism och frågor som rör barn är de allra viktigaste, tycker hon.

– Integrationen är den viktigaste frågan. Idag kan människor kan och leva på ena sidan av staden och aldrig träffa invandrare som bor på den andra sidan. Integration hör också ihop med frågan om rätten till arbete. Fortfarande saknar allt för många ett arbete. Dessutom är det i Stockholm svårt att få tag på en



Veronica Palm.

FOTO: PRESSENS BILD/HENRIK GRÖNBERG

bostad. Därför måste fler hyresrätter byggas.

Veronica Palm tycker inte om förslaget om arbetskraftinvandring och hon är inte heller för förslaget om att personer ska få gästarbete i Sverige.

– Jag tycker att flykting- och invandrarpolitiken skall vara generös, human och reglerad. Det är de med störst behov som skall komma in i Sverige. Idag har vi inget behov av arbetskraft till våra industrier som tvärtom permitterar folk, säger hon.

Men det finns ju andra områden, som exempelvis vården och skolan, som har brist på arbetskraft?

– Ja, men då tror jag att samhällets uppgift är att

omskola människor inom dessa områden och att höja lönerna så att jobben blir mer attraktiva.

I årets valrörelse har Veronica Palm ingen egen personvalskampanj. Men det hade hon i valet till Europaparlamentet. På det hela taget gillar hon dagens system där vi har ett partival med inslag av personval.

Personvalskampanjen 2002 tycker hon är ett bra initiativ.

Det är viktigt att fler aktiviteter samverkar för att höja valtemperaturen. På Personvalskampanjens hemsida kan man söka och komma i kontakt med riksdagskandidater. Det är viktigt och bra eftersom förtroendevalda aldrig bör vara anonyma utan istället måste bli granskade, menar Veronica Palm.

Det första hon vill göra som riksdagsledamot är att börja kampanja igen.

– Många människor tycker att politiker bara lyssnar och pratar med dem innan valet. Därför vill jag ha en eftervalskampanj som inte bara handlar om att träffa väljare utan även invandra- kvinno- och barnrättsorganisationer för att lyssna på vad de vill förändra, förklarar hon.

Om hon mot alla förmodan inte skulle bli riksdagsledamot går det ingen nöd på Veronica Palm.

– Idag är jag ombudsman på Unga Örnar. Där jobbar vi praktiskt med barn. Det är superkul! Om jag blir riksdagsledamot hoppas jag att ändå få åka med på deras läger, avslutar Veronica Palm.

Karin Ekdahl

Personvalskandidat utan partimedlemskap

Mauricio Rojas är mannen som var på väg att bli jurist i sitt hemland Chile men som kom till Sverige 1973. Han har gjort många resor - inte bara från Chile till Sverige. Mauricio Rojas blev verkstadsmaskinreparatör på AMU-centret i Uppsala och tvätteriarbetare på landstingstvätteriet i Arlöv.

I sitt sommarprat i radion förra året beskrev han sig själv som personen som blev invandrare, latino, spagge och svartskalle i största allmänhet, men också docent i ekonomisk historia, författare och samhällsdebattör. Nu är han personvalskandidat och önskar att bryta det sociala utanförskapet efter höstens val. Mauricio Rojas gör också något unikt. Han kandiderar på listan för ett parti där han inte är medlem.

Vad skiljer dig från andra personvalskandidater?

– Det är mitt oberoende. Jag kandiderar på folkpartiets lista men är inte medlem i partiet. Partierna har fått för stor betydelse och det personliga ansvaret har hamnat i skymundan. Organisationerna har, trots att vi nu har personval, fortfarande för stor makt. Kandidaterna borde bli mer självständiga. Därför måste bland annat partistödet göras om.

Behövs inte partierna?

– Jo, men de borde bli mer av nätverk av medborgarrepresentanter och omvandlas till service- och samarbetsorganisationer för de folkvalda.

Hur många kryss behöver du för att komma in?

– Jag behöver någonstans mellan 2 500 och 3 000 kryss i Stockholms stad. Det ska inte vara helt omöjligt.

Personvalskampanjen har kartlagt de tolv ledamöter som personvaldes i valet 1998 och kan konstatera att de är mer aktiva än andra invalda. Hur kommer det sig tror du?

– När någon fått ett personligt mandat i konkurrens med andra måste de visa upp resultat som syns. De valda har i valrörelsen lovat att arbeta för vissa frågor och då gäller det att leva upp till dessa löften för att kunna bli omvald. De tolv personerna som kryssade sig in i riksdagen var banbrytande inom politiken. De säger "jag är bra och värd att rösta på". Då får vi också in en annan sorts politiker som vågar ta för sig.

Vilken fråga i enkäten tycker du är viktigast?

– Den viktigaste frågan tycker jag saknas i enkäten. Hur bryter vi det sociala utanförskapet? Arbete i stället för bidrag är den allra viktigaste frågan. Det är inte främst en ekonomisk fråga utan en moralisk. Den som arbetar och tjänar pengar får större makt och inflytande över sitt liv. Det skapar respekt och värdighet. Men även om jag saknade den frågan i enkäten finns det ändå utrymme att utveckla sina åsikter på Personvalskampanjens hemsida.

Vad tycker du om Personvalskampanjen 2002?

– Den Nya Valfärden har tagit ett jättebra initiativ. Det är ett pionjärarbete som bedrivs. Arenor där väljare kan komma i kontakt med personvalskandidater är mycket viktiga. En del politiker vet inte ens hur man pratar med folk. De är vana att göra karriär i partiet istället för att tala med medborgarna som de ska företräda. Men då blir man ju också partivald istället för folkvald.



Mauricio Rojas.

Vad är det första du skulle göra som statsminister?

– Jag skulle ta bort socialbidragen som permanent försörjning och se till att människor fick jobb istället. Det är den viktigaste frågan.

Du finns på folkpartiets riksdagslista men är inte medlem i partiet, hur kommer det sig?

– Jag vill manifestera att det är individen som är det viktigaste.

Kallar du dig för folkpartist?

– Nej, jag kallar mig för liberal.

Tror du att moderaterna är sura på dig för att du jobbade med dom först och sedan gick till fp?

– Jag var aldrig medlem i moderaterna utan var fristående debattör. Jag tror inte att det är några sura miner faktiskt. Jag har fortfarande god kontakt med många personer inom moderaterna som driver idéerna om förnyelse vidare.

Till sist, varför ska en företagare rösta på dig?

– Småföretagare är en utsatt grupp som inte har några politiska företrädare. Jag säger in i riksdagen med småföretagen. Jag vill driva politik på ett nytt sätt med nätverk, öppna möten och hearings. Att vara politisk megafon åt väljarna är bra och folklig förankring är viktigt. Vid sidan av en ny inställning som politiker finns det många sakfrågor som sätter käppar i hjulen för företagare. Idag är till exempel sjuklönsens utformning ett stort hinder för företagare att anställa. De flesta små företagen löper för stor ekonomisk risk. Det måste förändras. Dessutom behövs en rad skattesänkningar.

Karin Ekdahl

”Jag har inte givit dig ett eget ansikte eller en egen plats, inte heller någon gåva som särskilt utmärker dig, o Adam, på det att du av egen kraft må önska, vilja och äga ditt ansikte, din plats och dina gåvor. Jag har varken skapat dig himmelsk eller jordisk, varken dödlig eller odödlig, för att du själv, som en god målare eller en skicklig skulptör, må fullborda din egen form. Du ska ha makt att degenerera till lägre former som är djuriska, du ska ha makt att enligt din själs beslut regenereras till högre former som är gudomliga.

Pico della Mirandola: Om människans värdighet, 1486.

”Vi är på väg in i nästa århundrade – med modern teknik kommer vi att få ett nytt samhälle. Där kan folk arbeta och leva var som helst.

Alexander Graham Bell i slutet av 1800-talet.

”Vägen till helvetet är inte bara kantad av goda föresatser, den löper även över ett världshav med överflödig information. Vi har på tok för mycket information, information som vi inte klarar av att hämta in, bearbeta, smälta och, ytterst, förädla till kunskap. Det är inte i första hand mer information vi behöver. Allt vi behöver veta finns där redan. Vad vi behöver är redskap för att bättre bearbeta den vi redan har och arrangera den på ett nytt sätt.

Peter Englund, 2001.

”Ett sält Rijkets frihet består ingalunda deruti at en eller annan af Medborgarena äger några särskilda förmåner, då andra arbeta under någon slags trældom; men när den ringaste undersåte i et samhälle får under en säll regering med lika fria händer som den yppersta jemte det Almänas söka sitt eget väl, då bör det först heta frihet.

Anders Chydenius, 1761.

”Det är med tullar som med rustningar: man vet att det är ett utdömt och farligt system, men man saknar kraft och mod att lyfta kärran ur de gamla hjulspåren, fast vägen bär rakt ned i dyn.

Elin Wägner, 1930.



”Det är viktigt
att ge människor
chanser att lyckas.”

Näringsminister Björn Rosengren och Patrik Engellau, ordförande Den Nya Valfärden, samtalar om företagarklimatet och hur Sverige ska få fler entreprenörer.

Sverige behöver fler entreprenörer

Solbränd, leende och jeansklädd tar näringsminister Björn Rosengren emot Den Nya Valfärden på sitt ljusa tjänsterum på Näringsdepartementet. Besöket blir ett samtal om företagandets villkor, arbetsgivaravgifter etc.

Näringsministern är bekymrad över att det finns för få företagare i Sverige. Han anser att det beror på regelkrångel och allmän avogsamhet mot företagare – och kanske lite på skatterna. I övrigt är han stolt över sin tid som minister – men inte nöjd.

Björn Rosengren anser att entreprenörskapet inte är tillräckligt livskraftigt i Sverige. Till exempel startas det inte så många företag som det borde.

– Vi satsar på utbildning och på att skapa goda förutsättningar för företagande. Om man får tro utländska bedömare som OECD och IMF är förutsättningarna för företagande goda. Ändå är vi svaga på entreprenörskap i Sverige.

Björn Rosengren får frågan vad han skulle göra för att förbättra företagarklimatet om han hade helt fria händer.

– Ingen enskild åtgärd kan lösa problemet. Det krävs en helhetssyn, säger han.

Det är viktigt att minska krånglet i företagen. Den administrativa bördan är tung för småföretagare. Varje lagstiftning, som det visserligen kan finnas goda intentioner bakom, leder också ofta till en ökad administrativ börda i företagen. Det är viktigt att lindra den. När småföretagardelegationen kom med sina förslag var det inte bara skattekrav utan även en annan inställning och ett annat bemötande som efterlystes.

– En annan fråga som är viktig är att sänka en del skatter. Jag tycker att förmögenhetsskatten bör tas bort på lite sikt.

– Dessutom håller vi på att se över fåmansbolagsreglerna. Vi vet inte hur de ska förändras men det blir en förändring som gynnar företagarna. Därtill är det orimligt att belasta företag så hårt vid generationsskiften.

Men Björn Rosengren anser inte att det är möjligt att sänka skatterna särskilt mycket.

– Jag är socialdemokrat eftersom jag tycker att alla människor ska ha samma rättigheter och möjligheter. Till exempel ska alla ha rätt till bra sjukvård och grannens ungar ska ha samma möjligheter till en bra skola som mina. Det kostar med ett bra välfärdssystem. Därför finns det gränser för hur mycket man kan sänka skatterna.

– Förresten är det inte säkert att det skulle bli fler företag om man tog bort varenda skatt. Det handlar också om värderingar. Att bli företagare har inte varit ett alternativ på många ställen. Ta Kiruna, till exempel. Där var det tidigare fullständigt oacceptabelt att någon skulle starta företag.

För att få ett företagarklimat i världsklass och fler entreprenörer

tror Björn Rosengren att det måste till en förändrad attityd till företagande och företagare.

– Ett bättre företagarklimat är i mångt och mycket en attitydfråga. Jantelagen är stark. Men det är viktigt att ge människor chanser att lyckas. Fast det är ju svårt att skriva regeringsdeklamationer om.

Trots allt tycks Björn Rosengren vara nöjd med att vara näringsminister. Och det finns mycket att göra. Just nu jobbar departementet för att utveckla entreprenörsandan i Sverige. Som ett led i detta ska entreprenörsskolor startas i några försökskommuner.

– Idag satsar vi stora summor på forskning och utveckling. Men det leder inte med automatik till fler varor och tjänster. Därför måste entreprenörskapet öka. En del går att lära från den kommunala musikskolan. Sverige har stora framgångar inom musikområdet för att många unga har skolats inom musikskolan. På samma sätt borde entreprenörer kunna utbildas i entreprenörsskolor, resonerar Björn Rosengren.

Har inte regelverk och lagar någon betydelse?

– Jo, omkring 90 procent av allt regelkrångel har med skatte- reglerna att göra. Den viktigaste tycker jag är fåmansbolagsreglerna. Där behövs förändringar som vi just nu arbetar på, förklarar Björn Rosengren.

Hur ser du på att halvera eller sänka arbetsgivaravgifterna?

– En differentiering eller sänkning av arbetsgivaravgifterna har inte alltid visat sig vara en framgångsrik väg när det gäller att öka tillväxt och skapa fler företag.

Så här i slutet av en mandatperiod finns det anledning att reflektera över vad som gjorts och utvärdera. Näringsministern är likt valkampanjslogan stolt och nästan nöjd.

– Jag är mycket stolt över att vi har halverat arbetslösheten. Dessutom är jag stolt över att vi har låg inflation och låg ränta samt sanerade statsfinanser och en budget i balans.

Det finns också saker som Björn Rosengren inte är nöjd med.

– Minst stolt är jag över att vi inte byggde ut IT- infrastrukturen, det vill säga bredband, snabbare. Även förenklingsarbetet av reglerna för företag borde gå snabbare.

På det hela taget är det en belåten näringsminister som med spänning ser fram emot valet. På frågan om vilken roll Björn Rosengren helst skulle vilja ha i en ny regering svarar han skratande.

– Det är roligt att vara näringsminister så det skulle jag gärna vilja fortsätta att vara.

Karin Ekdahl